EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.9.2020
COM(2020) 612 final

2020/0278 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Põhjused

2019. aasta septembris teatas Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen kavatsusest töötada välja uus rände- ja varjupaigalepe, millega nähakse ette terviklik lähenemisviis välispiiridele, varjupaiga- ja tagasisaatmissüsteemile, inimeste vaba liikumist võimaldavale Schengeni alale ja välismõõtmele.

Uus rände- ja varjupaigalepe, mis esitatakse koos käesoleva ettepanekuga, kujutab endast rändeküsimuste lahendamise uut lähtepunkti, mis põhineb terviklikul lähenemisviisil rändehaldusele. Selle ettepanekuga luuakse ELi tasandil varjupaiga- ja rändehalduse ühine raamistik, mis on oluline panus terviklikku lähenemisviisi ning mille eesmärk on edendada liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust. Uue leppe aluseks on sellised üldpõhimõtted nagu solidaarsus ja vastutuse õiglane jagamine ning see toetab integreeritud poliitikakujundamist, ühendades poliitika sellistes valdkondades nagu varjupaigaküsimused, ränne, tagasisaatmine, välispiiride kaitse, võitlus rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega ja suhted peamiste kolmandate riikidega. Lepe kajastab kogu valitsemissektorit hõlmavat lähenemisviisi. Selles tunnistatakse, et terviklik lähenemisviis tähendab ka solidaarsuse põhimõtte ning vastutuse õiglase jagamise tugevamat, jätkusuutlikumat ja selgemat väljendamist. Neid põhimõtteid tuleks seetõttu kohaldada kogu rändehalduse suhtes, mis ulatub rahvusvahelisele kaitsele juurdepääsu tagamisest kuni ebaseadusliku rände ja ebaseadusliku liikumise vastu võitlemiseni.

Rändehalduse probleemid, mis on eelkõige seotud rahvusvahelist kaitset vajavate isikute kiire kindlakstegemisega või (nende isikute, kes ei vaja kaitset) tõhusa tagasisaatmisega, tuleks kogu ELis tervikuna lahendada ühetaoliselt. Andmed näitavad, et aastatel 2015–2016 nähtud selgelt rahvusvahelist kaitset vajavate kolmandate riikide kodanike saabumine on osaliselt asendunud segarändevoogudega. Seetõttu on oluline töötada välja uus tõhus protsess, et segarändevooge paremini hallata. Eelkõige on oluline luua vahend, mis võimaldab võimalikult varases etapis tuvastada isikud, kes tõenäoliselt ei saa ELis kaitset[1]. See vahend tuleks kaasata välispiiridel tehtavasse kontrolli, mille tulemus selgub kiiresti, mis järgib selgeid ja õiglasi reegleid ning mis peaks lõppema asjakohase menetlusega (varjupaigamenetlus või tagasisaatmisdirektiivi[2] kohane menetlus). Seetõttu peaks see parandama välispiiridel tehtava kontrolli ning varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluste vahelist koostoimet.

Käesoleva ettepanekuga nähakse ette **sisenemiseelne taustakontroll**, mille peaksid läbima kõik kolmandate riikide kodanikud, kes viibivad välispiiril ega vasta riiki sisenemise tingimustele või on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni. Ettepanekuga kehtestatakse ühtsed normid, mida tuleb järgida sisenemiseelse menetluse ajal kolmandate

[1] Sellistest riikidest saabunud rändajate osakaal, mille heakskiidetud varjupaigataotluste määr on väiksem kui 25 %, on suurenenud 14 %-lt 2015. aastal 57 %-le 2018. aastal.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

riikide kodanike individuaalsete vajaduste hindamisel, ja ühtsed eeskirjad asjakohase teabe kogumise protsessi kestuse kohta, et määrata kindlaks menetlus, mida asjaomase isiku suhtes tuleb kohaldada.

Ettepanekuga luuakse ka ELi raamistik ning kehtestatakse ühtsed normid taustakontrolli tegemiseks sellistele riigi territooriumil kinni peetud ebaseaduslikele rändajatele, kes hoidusid Schengeni alale sisenedes piirikontrollist. Eesmärk on aidata kaitsta Schengeni ala ja tagada ebaseadusliku rände tõhus haldamine.

Taustakontrolli eesmärgid ja peamised osad

Taustakontrolli eesmärk on aidata kaasa uuele terviklikule lähenemisviisile rändele ja segarändevoogudele. Taustakontrolliga tagatakse, et isik tuvastatakse ruttu ning tervise- ja julgeolekuohud tehakse kiiresti kindlaks, ning et kõik kolmandate riikide kodanikud, kes viibivad välispiiril ega vasta riiki sisenemise tingimustele või kes on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, suunatakse kiiresti asjaomase menetluse juurde.

Taustakontroll peaks koosnema eelkõige järgmistest osadest:

(a) esialgne tervise- ja haavatavuse kontroll;

(b) isiku tuvastamine Euroopa andmebaasides sisalduva teabe alusel;

(c) biomeetriliste andmete (st sõrmejälgede ja näokujutise andmete) registreerimine asjakohastes andmebaasides, kui seda ei ole veel tehtud, ning

(d) julgeolekukontroll päringu tegemise teel asjakohastes riiklikes ja liidu andmebaasides, eelkõige Schengeni infosüsteemis (SIS), kontrollimaks, et isik ei kujuta endast ohtu sisejulgeolekule.

Kavandatav taustakontroll peaks andma välispiiridel praegu kohaldatavatele menetlustele eelkõige järgmist lisaväärtust:

– aitama kehtestada ühtsed normid nende kolmandate riikide kodanike tuvastamiseks, kes ei vasta Schengeni piirieeskirjades osutatud sisenemistingimustele, ja suunama nad välispiiril tervise- ja julgeolekukontrolli, suurendades seeläbi julgeolekut Schengeni alal;

– selgitama, et kolmanda riigi kodanikul lubatakse liikmesriiki siseneda ainult siis, kui selleks antakse pärast territooriumile sisenemise tingimustele vastavuse hindamist selgesõnaline luba või kui liikmesriik otsustab üksikjuhul kohaldada Schengeni piirieeskirjade artikli 6 lõikes 5 osutatud erinorme;

– looma ühtse vahendi, mille kaudu suunatakse asjakohase menetluse juurde kõik kolmandate riikide kodanikud, kes viibivad välispiiril ega vasta riiki sisenemise tingimustele või kes on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni; kõnealune menetlus on kas tagasisaatmisdirektiivi järgiv menetlus või rahvusvahelise kaitse taotluse korral tavapärane varjupaigamenetlus, kiirendatud menetlus, varjupaigamenetlus piiril või ümberpaigutamine teise liikmesriiki (ilma et see mõjutaks selliste menetluste tulemust või asendaks neid) ning

– looma ELi raamistiku ka nendele kolmandate riikide kodanikele taustakontrolli tegemiseks, kes on sisenenud liikmesriigi territooriumile ilma loata ja kes on seal kinni peetud.

Ettepanekus sätestatakse, et asjaomaste isikute põhiõigusi tuleks kaitsta liikmesriigi loodud sõltumatu järelevalvemehhanismi abil. Järelevalvemehhanism peaks hõlmama eelkõige nii põhiõiguste austamist taustakontrolli tegemisel kui ka kinnipidamise suhtes kohaldatavate liikmesriigi õigusnormide ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimist. Lisaks peaks see tagama, et kaebusi menetletakse kiiresti ja asjakohasel viisil.

Ettepanekus tunnustatakse ka ELi ametite – Frontexi ja Euroopa Liidu Varjupaigaameti – rolli: need ametid võivad pädevaid asutusi kõigi taustakontrolliga seotud ülesannete täitmisel aidata ja toetada. Ettepanekuga nähakse ette oluline roll ka Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametile liikmesriikide toetamisel põhiõiguste sõltumatu järelevalvemehhanismi väljatöötamisel seoses taustakontrolliga.

Ettepaneku kohaldamisala

Kavandatud taustakontrolli tuleks välispiiridel teha järgmistele isikutele:

- kõikidele kolmandate riikide kodanikele, kes ületavad välispiiri väljaspool piiripunkti ja kelle sõrmejäljed peab liikmesriik Eurodaci määruse kohaselt võtma, sealhulgas neile kolmandate riikide kodanikele, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset;
- kolmandate riikide kodanikele, kes on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, ning
- kolmandate riikide kodanikele, kes sisenevad piiripunkti ega vasta riiki sisenemise tingimustele ja kes taotlevad seal rahvusvahelist kaitset.

Samal ajal peab taustakontroll tuginema vahenditele, mis on loodud teiste õigusaktidega, eelkõige nendega, mis käsitlevad Eurodaci,[3] Schengeni infosüsteemi kasutamist tagasisaatmisel[4] ja varjupaigamenetlusi,[5] ning olema nende vahenditega seotud.

Kolmandate riikide kodanikud, kes ületavad välispiiri väljaspool piiripunki või on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, sealhulgas need, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset

[3] Ettepanek: määrus (EL) XXXX, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 603/2013, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 (millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest) tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil.

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1860 Schengeni infosüsteemi kasutamise kohta ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks (ELT L 312, 7.12.2018, lk 1).

[5] Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL.

Schengeni piirieeskirjade[6] kohaselt võib välispiiri ületada ainult kindlaksmääratud piiripunktis[7]. Piirikontroll[8] koosneb piiripunktis teostatavast kontrollist ning patrull- ja vaatlustegevusest piiripunktide vahel, et takistada isikutel kontrolli vältimist piiril, võidelda piiriülese kuritegevuse vastu ja võtta meetmeid isikute suhtes, kes on piiri ületanud loata. Seega tuleb nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on ületanud piiri ebaseaduslikult ning kellel ei ole õigust viibida asjaomase liikmesriigi territooriumil, kohaldada tagasisaatmisdirektiivi[9] kohaseid menetlusi. Juhul kui kolmanda riigi kodanik taotleb rahvusvahelist kaitset, tuleb talle võimaldada juurdepääs varjupaigamenetlusele ja isik tuleks suunata varjupaigaasutusse. Neid norme tuleks vajaduse korral kohaldada ka pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni maabunud kolmandate riikide kodanike suhtes.

Selleks et taustakontroll oleks kooskõlas kehtiva õigusraamistikuga, eelkõige Eurodaci määruse ja määrusega Schengeni infosüsteemi kasutamise kohta kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks[10] ning varjupaigamenetluste direktiiviga,[11] tuleks väljaspool piiripunkti kinni peetud kolmandate riikide kodanike kohustuslik taustakontroll teha ka neile kodanikele, kelle biomeetrilisi andmeid liikmesriigid peavad kooskõlas Eurodaci määrusega[12] koguma.

Schengeni piirieeskirjades ei ole sätestatud konkreetset kohustust teha patrull- ja vaatlustegevuse ajal kinni peetud kolmandate riikide kodanikele tervisekontrolli. Kolmandate riikide kodanikud, kes viibivad välispiiril ega vasta sisenemistingimustele või kes on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, võivad olla kokku puutunud terviseohtudega (nt sõjapiirkonnast saabudes või nakkushaigustega kokkupuutumise tõttu). Seetõttu on oluline teha võimalikult varakult kindlaks kõik need, kes vajavad viivitamata ravi, ning alaealised ja haavatavad isikud, et suunata nad vastavalt nende menetluste suhtes kohaldatavatele nõuetele kas piiri- või kiirendatud varjupaigamenetluse juurde. Ka hiljutine COVID-19 puhang näitab vajadust tervisekontrolli järele, et teha kindlaks isikud, kes tuleb rahvatervise huvides isoleerida. Seetõttu on vaja ühtseid norme esialgse tervisekontrolli kohta, mis tehakse kõikidele kolmandate riikide kodanikele, kes läbivad taustakontrolli.

Kolmandate riikide kodanikud, kes ei vasta riiki sisenemise tingimustele ja taotlevad rahvusvahelist kaitset piiripunktis

Schengeni piirieeskirjade artikli 3 kohaselt ei tohiks piirikontroll tegemine mõjutada pagulaste ja rahvusvahelist kaitset taotlevate kolmandate riikide kodanike õigusi. Schengeni piirieeskirjades ei ole piirivalveametnikele siiski ette nähtud piisavaid juhiseid selle kohta, kuidas käituda piiripunktis rahvusvahelist kaitset taotlevate kolmandate riikide kodanikega,[13] ja liikmesriikide tavad selles küsimuses on erinevad. Selle tulemusena võivad kolmandate riikide kodanikud, kes on lubatud liikmesriigi territooriumile vaatamata sellele, et nad ei vasta rahvusvahelise kaitse taotluse alusel riiki sisenemise tingimustele, põgeneda.

---

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

7 Määruse (EL) nr 2016/399 artikkel 5.

8 Määruse (EL) nr 2016/399 artikkel 2.

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

10 Vt allmärkus 4.

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT L 180, 29.6.2013, lk 60).

12

13 Kolmanda riigi kodanikul, kes ei taotle rahvusvahelist kaitset, ei vasta riiki sisenemise tingimustele ega kuulu ühegi Schengeni piirieeskirjade artikli 6 lõikes 5 sätestatud erandi alla, tuleks vastavalt määruse 2016/399 (Schengeni piirieeskirjad) artiklile 14 keelata riiki siseneda.

Lisaks puuduvad praegu sätted, mis reguleeriksid sellises olukorras olevate kolmandate riikide kodanike tervisekontrolli. Seetõttu on vaja näha ette täiendavad normid, et ühendada välispiiril tehtav piirikontroll sujuvalt järgneva varjupaiga- või tagasisaatmismenetlusega.

Samuti on vaja selgitada, et taustakontrolli tegemise ajal (st kontrollide käigus, millega tehakse kindlaks asjakohane järgmine menetlus (asjakohased järgmised menetlused)) ei tohiks kolmanda riigi kodanikul lubada siseneda liikmesriigi territooriumile. Seda keeldu tuleks kohaldada kõikide kolmandate riikide kodanike suhtes, kes läbivad taustakontrolli välispiiril.

Kohaldatavatest menetlustest tulenevad tagatised ja ümberpaigutamise kohaldatavus

Kõiki taustakontrolli läbivaid kolmandate riikide kodanikke tuleks pidada rahvusvahelise kaitse taotlejateks, kui nad avaldavad soovi saada rahvusvahelist kaitset kinnipidamise ajal, piiripunktis tehtava piirikontrolli käigus või taustakontrolli ajal. Varjupaigamenetluse määruse XXXX artikleid 26 ja 27 ning [vastuvõtutingimuste direktiivi] XXXX õiguslikke tagajärgi tuleks siiski kohaldada alles pärast taustakontrolli lõppu.

Samamoodi tuleks tagasisaatmisdirektiiviga kehtestatud menetlusi hakata käesoleva ettepanekuga hõlmatud isikute suhtes kohaldama alles pärast taustakontrolli lõppu.

Taustakontrollile võib järgneda ümberpaigutamine määrusega (EL) XXX/XXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus] loodud solidaarsusmehhanismi alusel, kui liikmesriik osaleb solidaarsusmeetmetes vabatahtlikkuse alusel või kui rahvusvahelise kaitse taotlejate suhtes ei kohaldata määruse (EL) nr XXX/XXX (varjupaigamenetluse määrus) kohaselt piirimenetlust, või määrusega (EL) XXX/XXX [kriisiolukordade lahendamise määrus] loodud kriisiolukordade lahendamise mehhanismi alusel.

Üldine erand

Taustakontrolli ei ole kavas teha kolmandate riikide kodanikele, kes vastavad määruse 2016/399 (Schengeni piirieeskirjad) artiklis 6 sätestatud territooriumile sisenemise tingimustele. Kui taustakontrolli ajal selgub, et asjaomane kolmanda riigi kodanik vastab nimetatud tingimustele, tuleks taustakontroll viivitamata lõpetada ja kolmanda riigi kodanikul tuleks lubada siseneda liikmesriigi territooriumile. See ei mõjuta Schengeni piirieeskirjade artikli 5 lõikes 3 osutatud võimalust kohaldada välispiiri loata ületamise eest karistusi.

Samuti ei tohiks taustakontrolli teha kolmandate riikide kodanikele, kelle suhtes liikmesriik võib kohaldada või on kohustatud kohaldama territooriumile sisenemise tingimustega seotud erandit. Schengeni piirieeskirjade artikli 6 lõikes 5 on esitatud selliste juhtumite ammendav loetelu ning sinna kuuluvad kolmandate riikide kodanikud, kellel on elamisluba või mõne muu liikmesriigi pikaajaline viisa ja kellel lubatakse territooriumile siseneda transiidi eesmärgil, või kolmandate riikide kodanikud, kellele liikmesriik on üksikotsusega andnud loa siseneda oma territooriumile humanitaarkaalutlustel (näiteks ravi eesmärgil). Kui aga liikmesriik peaks leidma, et rahvusvahelist kaitset taotleva isiku kohta saab teha artikli 6 lõike 5 punktis c osutatud üksikotsuse, millega lubatakse siseneda liikmesriigi territooriumile, tuleks kõnealune isik suunata taustakontrolli ja riiki sisenemise lubamise menetlus tuleks peatada, kuni selgub rahvusvahelise kaitse andmise menetluse tulemus.

Liikmesriigi territooriumil kinni peetud kolmandate riikide kodanikud

Kolmandate riikide kodanike suhtes, kelle politsei või muu pädev asutus on liikmesriigi territooriumil kinni pidanud, kuna nad ei vasta territooriumile sisenemise ja seal viibimise tingimustele, tuleb kohaldada tagasisaatmismenetlust kooskõlas tagasisaatmisdirektiiviga, välja arvatud juhul, kui nad taotlevad rahvusvahelist kaitset. Viimati nimetatud juhul tuleks isiku taotlus läbi vaadata või anda talle luba või õigus asjaomases liikmesriigis viibida.

Selleks et Schengeni ala paremini kaitsta ja tagada ebaseadusliku rände nõuetekohane haldamine, peaksid liikmesriigid olema samuti kohustatud suunama need isikud taustakontrolli. Seda kohustust ei tuleks siiski kohaldada viibimisaja ületajate suhtes (kolmandate riikide kodanikud, kes on ületanud viisa kehtivusaja, näiteks viibinud liikmesriikides kauem kui 90 päeva 180päevase ajavahemiku jooksul, või viibinud seal kauem kui elamisloa või pikaajalise viisaga lubatud), sest sellises olukorras olevate isikute suhtes on nende saabumisel kohaldatud piirikontrolli.

Liikmesriigi territooriumil kinni peetud isikute taustakontroll (järgides eespool nimetatud piirangut) peaks kompenseerima selle, et neil isikutel õnnestus eeldatavasti vältida piirikontrolli Euroopa Liitu ja Schengeni alale sisenemisel. Kui need juhtumid kaasatakse kavandatava määruse kohaldamisalasse, tagatakse, et ka selle taustakontrolli käigus järgitakse ühtseid norme ja nõudeid.

Sellisel juhul peaks taustakontrolli põhjuseks olema asjaolu, et reisidokumendis puudub sissesõidutempel või puudub reisidokument, seega suutmatus tõendada, et välispiir ületati nõuetekohaselt. Kui 2022. aastal võetakse kasutusele riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, asendatakse tempel usaldusväärsemate andmetega elektroonilises süsteemis, millele on juurdepääs ka õiguskaitseasutustel, ja nii tagatakse täiendav kindlus seoses kolmandate riikide kodanike seadusliku sisenemisega liikmesriikide territooriumile.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepanekus käsitletakse probleeme, mis on seotud välispiiride kaitsega ja ebaseadusliku liikumise tõkestamisega sisepiirikontrollita alal. Taustakontroll täiendab norme, mida kohaldatakse määrusega (EÜ) nr 2016/399 (Schengeni piirieeskirjad) ette nähtud piirikontrolli suhtes välispiiril. Eelkõige täiendab see liikmesriigi kohustusi, mis tulenevad piirieeskirjade artiklitest 3 ja 13 ning mille kohaselt tuleb takistada loata sisenemine ja teha piirikontrolli, ilma et see piiraks pagulaste ja rahvusvahelist kaitset vajavate kolmandate riikide kodanike õigusi. Samuti kajastab see asjaolu, et liikmesriigi territooriumil kinni peetud kolmanda riigi kodaniku puhul eeldatakse, et reisidokumendis templi puudumise korral (või pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi töölerakendamist 2022. aastal siis, kui ka õiguskaitseasutustele kättesaadavasse elektroonilisse süsteemi ei ole tehtud kannet) ei ole territooriumile sisenemise tingimused täidetud.

Ettepanek kajastab Schengeni *acquis*' hiljutisi muudatusi, eelkõige riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi[14] rakendamist, mis on kavandatud 2022. aastaks. Samuti võetakse selles arvesse määrustega (EL) 2019/817[15] ja (EL) 2019/818[16] loodud koostalitlusvõime raamistikku. Vajalikud muudatused õigusaktides, millega luuakse konkreetsed andmebaasid, nagu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem (EES), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) ja viisainfosüsteem (VIS), piirduvad sellega, et taustakontrolli tegemiseks antakse määratud asutustele õigus andmetega tutvuda.

---

[14] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2226, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ja sisenemiskeeluandmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused (ELT L 327, 9.12.2017, lk 20).

[15] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/817, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik piiride ja viisade valdkonnas (ELT L 135, 22.5.2019, lk 27).

[16] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/818, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik politsei- ja õiguskoostöö, varjupaiga ja rände valdkonnas (ELT L 135, 22.5.2019, lk 85).

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on üks uue rände- ja varjupaigaleppe seadusandlikest elementidest, sellega nähakse ette üks osa üldisest rändehalduse raamistikust ning see on täielikult kooskõlas varjupaiga- ja rändehalduse määruse, varjupaigamenetluse määruse, kriisiolukordade lahendamise määruse ettepanekuga ja uuesti sõnastatud Eurodaci määruse muudetud ettepanekuga.

Nii eelnimetatud ettepanekute kui ka käesoleva ettepaneku eesmärk on aidata kaasa terviklikule rändekäsitusele ning ühendada sujuvalt kõik rändeprotsessi etapid alates saabumisest kuni rahvusvahelise kaitse taotluste menetlemiseni ja vajaduse korral tagasisaatmiseni. See peaks käima käsikäes põhiõiguste täieliku austamisega. Sel eesmärgil tehakse ettepanek, et iga liikmesriik loob sõltumatu järelevalvemehhanismi tagamaks, et taustakontrolliga seoses järgitakse põhiõigusi ja et iga väidetavat põhiõiguste rikkumist uuritakse nõuetekohaselt.

Taustakontrolli järelevalvemehhanism peaks olema osa rändeolukorra juhtimisest ja jälgimisest, mis on ette nähtud uues varjupaiga- ja rändehalduse määruses. Liikmesriigid peaksid integreerima käesoleva määruse kohase riikliku järelevalvemehhanismi tulemused varjupaiga- ja rändehalduse määrusega ette nähtud riiklikku strateegiasse.

Käesolev ettepanek ei mõjuta kehtivaid varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlusi ega piira üksikisiku õiguste teostamist, vaid üksnes korraldab paremini sisenemiseelset etappi, et hõlbustada nende menetluste paremat kasutamist.

Pärast taustakontrolli tuleks kolmanda riigi kodanik suunata asjaomasesse ametiasutusse, kes peaks taustakontrolli käigus taustakontrolli kokkuvõttes kogutud teabe põhjal tegema asjakohase otsuse.

Taustakontrolli käigus kogutud teave peaks seega aitama tõhusamalt saavutada menetluse eesmärke. Eelkõige peaks see aitama asjaomastel varjupaigaasutustel vastavalt varjupaigamenetluse määruse kavandatavatele muudatustele kindlaks teha need varjupaigataotlejad, kes kuuluksid piirimenetluse kohaldamisalasse. Samuti peaks see rändevoogude parema mõistmise kaudu aitama võidelda inimsmugeldamisega ja parandama piirikontrolli.

Eurodac-süsteemi tuleks edastada taustakontrolli käigus kogutud biomeetrilised andmed, millele on osutatud määruses XXXX [Eurodaci määrus], ning selle määruse artiklites [12, 13, 14 ja 14a] osutatud andmed nende kolmandate riikide kodanike kohta, kelle sõrmejälgi liikmesriigid on kohustatud koguma. Nõudes andmete kogumist ja edastamist taustakontrolli käigus, täpsustatakse käesolevas määruses ajaliselt ja kinnitatakse seega kolmandate riikide kodanikelt sõrmejälgede võtmise ja nende kodanike registreerimise kohustus. Taustakontroll hõlbustab ka tagasisaatmise eesmärgil pärinute tegemist muudes suuremahulistes IT-süsteemides, nagu Schengeni infosüsteem.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 77 lõike 2 punktil b, mis näeb ette sellise poliitika väljatöötamise, mille eesmärk on isikute kontrollimine ja tõhusa valve teostamine välispiiride ületamisel.

Mis puudutab muudatusi määrustes, millega luuakse eri andmebaasid (VIS, EES, ETIAS), ja määruses, millega luuakse koostalitlusvõime, põhineb ettepanek lisaks ELi toimimise lepingu

artikli 77 lõike 2 punktil d, mis näeb ette sellise poliitika väljatöötamise, mille eesmärk on võtta kõik meetmed, mis on vajalikud välispiiride integreeritud haldussüsteemi järkjärguliseks loomiseks.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal võetavad meetmed kuuluvad ELi ja liikmesriikide jagatud pädevusse kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 4 lõikega 2. Seetõttu kohaldatakse subsidiaarsuse põhimõtet ELi toimimise lepingu artikli 5 lõike 3 alusel: liit võtab meetmeid üksnes juhul, kui liikmesriigid üksi (riigi, piirkonna või kohalikul tasandil) ei saa piisaval määral saavutada kavandatud meetme eesmärke, vaid neid saab nende ulatuse või mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil (kavandatud meetmete ulatuse või toime tõttu).

Käesoleva ettepaneku eesmärke ei suuda liikmesriigid üksi tegutsedes piisavalt saavutada ning neid on parem saavutada liidu tasandil. Põhjuseks on asjaolu, et need puudutavad isikute kontrollimist ja tõhusa valve teostamist välispiiride ületamisel. Nagu on selgitatud Schengeni piirieeskirjade põhjenduses 6: „Piirikontroll ei ole üksnes nende liikmesriikide huvides, kelle välispiiril seda teostatakse, vaid kõigi liikmesriikide huvides, kes on kaotanud piirikontrolli sisepiiridel. *Piirikontroll peaks aitama võidelda ebaseadusliku sisserände ja inimkaubandusega ning vältida ohtu liikmesriikide sisejulgeolekule, avalikule korrale, rahvatervisele ja rahvusvahelistele suhetele.“*

Kavandatavad meetmed täiendavad olemasolevaid norme, mis on sätestatud Schengeni piirieeskirjades ja muudes ELi toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punkti b alusel vastu võetud meetmetes piirikontrolli kohta välispiiril. Kavandatavate meetmetega toetatakse sisepiirikontrollita ala säilitamist, kuna nendega parandatakse pädevate asutuste ülevaadet sellest, kes ületab välispiiri, ja aidatakse tõhusamalt kindlaks määrata asjaomaste kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatavad menetlused. Sellepärast võib liit võtta kavandatud meetmed kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kindlaksmääratud eesmärkidega proportsionaalne.

Ettepanekuga reageeritakse tuvastatud puudustele selliste kolmandate riikide kodanike segavoogude haldamisel, kes viibivad välispiiril, kuid ei vasta territooriumile sisenemise tingimustele, või kes on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, sealhulgas rahvusvahelist kaitset taotlevad kolmandate riikide kodanikud.

Ettepanekuga kehtestatakse kohustus võrrelda asjaomase kolmanda riigi kodaniku biomeetrilisi andmeid andmetega koostalitlusvõime määrusega loodud ühises isikuandmete hoidlas (CIR), mis sisaldab kõiki rände, julgeoleku ja justiitsvaldkonna suuremahulistes IT-süsteemides säilitatavaid isikuandmeid. See kohustus on kavandatud nii, et juurdepääs võimaldatakse ainult nendele andmetele, mis on rangelt vajalikud kolmanda riigi kodaniku tuvastamiseks (juurdepääsetavad andmed on samalaadsed reisidokumenti kantud andmetega), ning et suuremahulises IT-süsteemis ei toimu andmete dubleerimist ega andmete uut kogumist.

Julgeolekukontrolli tegemisel tuleks kasutada asjakohaseid Euroopa infosüsteeme ja see tuleks võimalikult suures ulatuses teha biomeetriliste andmete alusel, et minimeerida väära tuvastamise ohtu.

Ettepaneku eesmärk on luua sünergia rändajate ja varjupaigataotlejate haldamise erinevate menetluste vahel. Näiteks tuleb taustakontrolli tegemise käigus võtta arvesse kõiki võimalikke varasemaid päringuid asjaomastes andmebaasides, eelkõige Schengeni infosüsteemis. See on eriti oluline piiripunktis rahvusvahelist kaitset taotlevate isikute korral, kelle puhul oleks tulnud andmebaasidega tutvuda juba piirikontrolli ajal.

Kolmanda riigi kodaniku kohta vajalike ja põhjalike andmete kogumine peaks aitama kiirendada varjupaiga andmist, kui taustakontroll on tehtud.

Samuti piirduvad kavandatavad ühtsed normid tervisekontrolli ja haavatavate kolmandate riikide kodanike tuvastamise kohta välispiiridel sellega, mis on hädavajalik, et saavutada ettepaneku eesmärk, st tuvastada viivitamatut ravi vajavad kolmandate riikide kodanikud või need, kes tuleb rahvatervise huvides isoleerida, ning haavatavad isikud või isikud, kellel on vastuvõtu- või menetluslikud erivajadused, ja tagada neile piisav toetus. Ettepanekus nõutakse ka alaealiste taustakontrolli kohta edastatava teabe kohandamist ning koolitatud ja kvalifitseeritud töötajate kohaloleku tagamist alaealistega tegelemiseks.

Ettepanekus selgitatakse, et välispiiril tehtava taustakontrolli ajal ei tohiks lubada asjaomastel kolmandate riikide kodanikel liikmesriigi territooriumile siseneda. See peaks aitama lahendada konkreetseid juhtumeid, kui piirikontrolli käigus on väljendatud kavatsust taotleda rahvusvahelist kaitset, kuid seda ei ole siiski tehtud või seda on tehtud alles hiljem teises liikmesriigis. Säte, mille kohaselt isik ei tohi taustakontrolli ajal riiki siseneda, kajastab piirivalveametnike kohustust tagada, et kolmanda riigi kodanikul, kes ei vasta territooriumile sisenemise tingimustele, ei lubata riiki siseneda. Olukorrad, kus taustakontrolli tulemusel tuleb isik kinni pidada, ja kinnipidamise üksikasjad sätestatakse liikmesriikide õiguses.

Ettepanekuga nähakse ette taustakontrolli tegemine ka liikmesriigi territooriumilt leitud kolmanda riigi kodanikele, kui ei ole teavet selle kohta, et isik on liikmesriikide territooriumile sisenemiseks ületanud välispiiri seaduslikult. See ei puuduta viibimisaja ületajaid, nagu lühiajalise viisa omanikud, kes viibivad riigis kauem kui kolm kuud, või elamisloaga isikud, kes viibivad riigis pärast elamisloa kehtivusaja lõppu. Nende isikute suhtes on nende saabumisel Schengeni alale kohaldatud piirikontrolli. Nende riigis viibimise ebaseaduslikkus ei ole seotud riiki sisenemise viisiga, vaid tuleneb asjaolust, et nad ei ole õigel ajal riigist lahkunud.

- **Vahendi valik**

Ettepanekuga täiendatakse ja täpsustatakse Schengeni piirieeskirjades sisalduvaid ühtseid norme piirikontrolli kohta välispiiril ning nõutakse liikmesriikidelt, et eespool nimetatud kolmes olukorras peab kolmanda riigi kodanik läbima taustakontrolli, mis koosneb isiku tuvastamisest, julgeolekukontrollist ja vajaduse korral tervisekontrollist, et ametiasutused saaksid suunata ta kas varjupaiga- või tagasisaatmisega seotud asjakohaste menetluste juurde. Need kontrollid tuleks teha ühtsete nõuete kohaselt, et aidata sel viisil kaasa Schengeni ala julgeolekule ning suurendada liidu varjupaiga- ja rändepoliitika tõhusust. Nende nõuete kehtestamiseks on vaja vahetult kohaldatavaid sätteid. Sellest järeldub, et asjakohane vahend taustakontrolli korraldamiseks on määrus.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

• Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll

Komisjon kujundab poliitikat faktipõhiselt ja osutab eraldi dokumendile (XXX), mis sisaldab üksikasjalikke andmeid ja elemente, mis toetavad kavandatud lähenemisviisi erinevatele probleemidele, mis on alates 2016. aastast kindlaks tehtud ja mille lahendamine on vajalik Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformi lõpuleviimiseks. Selles dokumendis esitatud andmed ja teave on asjakohased ka ettepaneku jaoks, millega võetakse sujuva protsessi osana kasutusele selliste kolmandate riikide kodanike taustakontroll, kes ei vasta Schengeni ala välispiiri ületamisel territooriumile sisenemise tingimustele.

• Konsulteerimine sidusrühmadega

Komisjon konsulteeris mitmel korral liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja sidusrühmadega, et koguda nende seisukohti uue rände- ja varjupaigaleppe kohta. Rumeenia, Soome ja Horvaatia eesistumisperioodil peeti nii strateegilisi kui ka tehnilisi mõttevahetusi rändepoliitika eri tahkude tuleviku üle, kus arutati varjupaiga- ja tagasisaatmise küsimusi ning suhteid kolmandate riikidega seoses isikute tagasivõtmise ja taasintegreerimisega. Nendel konsultatsioonidel toetati Euroopa varjupaiga- ja rändepoliitika uut algust, et kiiresti kõrvaldada Euroopa ühise varjupaigasüsteemi puudused, parandada tagasisaatmissüsteemi tõhusust, tugevdada tagasivõtmise valdkonnas meie suhteid kolmandate riikidega ning tagada rändajate jätkusuutlik taasintegreerimine pärast nende tagasipöördumist päritoluriiki.

Komisjon pidas enne uue rände- ja varjupaigaleppe avaldamist põhjalikke arutelusid Euroopa Parlamendiga, kes rõhutas eelkõige vajadust tagada põhiõiguste täielik kaitse. Asepresident Schinas ja volinik Johansson pidasid oma ametiaja esimese saja päeva jooksul konsultatsioone kõikide liikmesriikidega ja kahepoolseid järelkonsultatsioone kõikide liikmesriikidega. Liikmesriigid toetasid vajadust saavutada ühtsus, järkjärgulisi edusamme praeguse süsteemi puuduste kõrvaldamisel ning vajadust luua õiglane vastutuse jagamise süsteem, milles saavad osaleda kõik liikmesriigid, samuti rõhutati tugeva piirikaitse vajadust, välismõõtme tähtsust rändepoliitikas ning tagasisaatmise parandamist. Enamik liikmesriike väljendas huvi selgete ja tõhusate menetluste vastu välispiiril, eelkõige selleks, et hoida ära isikute ebaseaduslikku liikumist ja hõlbustada tagasisaatmist. Osa liikmesriike rõhutas siiski, et ei tohi tekitada tarbetut halduskoormust.

Volinik Johansson korraldas samuti mitu sihipärast konsultatsiooni rahvusvaheliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, asjaomaste kohalike valitsusväliste organisatsioonidega liikmesriikides ning sotsiaal- ja majanduspartneritega.

Komisjon on võtnud arvesse ka riiklike ja kohalike ametiasutuste,[17] valitsusväliste ja rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR)[18] ja Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM)[19] ning mõttekodade ja akadeemiliste ringkondade arvukaid soovitusi selle kohta, kuidas kavandada uut algust ja tegeleda praeguste rändeprobleemidega, järgides samal ajal inimõiguste standardeid. Komisjon võttis arvesse ka

[17] Näiteks Berliini tegevuskava Euroopa uue varjupaigapoliitika kohta (25. november 2019), millele on alla kirjutanud 33 organisatsiooni ja omavalitsusüksust.

[18] UNHCR soovitused Euroopa Komisjoni rände- ja varjupaigaleppe ettepaneku kohta, jaanuar 2020.

[19] IOMi soovitused Euroopa Liidu uue rände- ja varjupaigaleppe kohta, veebruar 2020.

Euroopa rändevõrgustiku panust ja uuringuid,[20] mis on algatatud võrgustiku eestvedamisel ja mille raames on viimastel aastatel koostatud mitu eri- ja sihtotstarbelist uuringut.

- **Põhiõigused**

Ettepanekus austatakse põhiõigusi ja järgitakse põhimõtteid, mida tunnustatakse eelkõige järgmistes õigusaktides:

- Euroopa Liidu põhiõiguste harta,
- kohustused, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, eelkõige Genfi pagulasseisundi konventsioonist,
- Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon,
- kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt ning
- ÜRO piinamisvastane konventsioon.

Taustakontrolli käigus tuleb võtta täielikult arvesse hartas sätestatud põhiõigusi, sealhulgas

- õigust inimväärikusele (artikkel 1),
- piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeldu (artikkel 4),
- varjupaigaõigust (artikkel 18),
- kaitset tagasisaatmise, väljasaatmise või väljaandmise korral (artikkel 19),
- diskrimineerimiskeeldu (artikkel 21) ning
- inimeste tervise kõrgetasemelist kaitset (artikkel 35).

Selleks et taustakontrolliga seoses oleks tagatud, et järgitakse põhiõiguste hartat ning muid ELi ja rahvusvahelisi kohustusi, sealhulgas kohustust võimaldada alati juurdepääs menetlustele, peavad liikmesriigid looma sõltumatu järelevalvemehhanismi. Järelevalvemehhanism peaks hõlmama eelkõige nii põhiõiguste austamist kogu taustakontrolli tegemise ajal kui ka kinnipidamise suhtes kohaldatavate liikmesriigi õigusnormide järgimist. Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet peaks kehtestama üldised suunised järelevalvemehhanismi loomise ja sõltumatu toimimise kohta. Peale selle võib Põhiõiguste Amet liikmesriigi taotlusel toetada pädevaid riiklikke asutusi riikliku järelevalvemehhanismi väljatöötamisel, eelkõige selle sõltumatuse kaitsemeetmete kehtestamisel ning järelevalvemetoodika ja koolitusmeetmete kujundamisel. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et nende õiguses on ette nähtud uurimine, kui põhiõigusi on taustakontrolli käigus väidetavalt rikutud, sealhulgas sätestades, et kaebusi menetletakse kiiresti ja asjakohasel viisil.

Käesolevas ettepanekus võetakse täielikult arvesse lapse õigusi ja haavatavate isikute erivajadusi ning pakutakse õigeaegset ja piisavat tuge, pidades silmas nende füüsilist ja vaimset tervist. Alaealistele pakuvad tuge töötajad, kes on koolitatud ja kvalifitseeritud alaealistega tegelemiseks ja kes teavitavad lastekaitseasutusi.

Ettepanek mõjutab õigust isikuandmete kaitsele (harta artikkel 8) kolmel viisil, mis on siiski rangelt vajalikud ja proportsionaalsed, et saavutada taotletavad eesmärgid: suurendada

[20] Kõik Euroopa rändevõrgustiku uuringud ja aruanded on kättesaadavad aadressil: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en.

Schengeni ala julgeolekut ja tagada, et kolmandate riikide kodanikud, kes viibivad välispiiril ega vasta territooriumile sisenemise tingimustele, suunatakse sujuvalt kas varjupaiga- või tagasisaatmismenetluse juurde.

Reisidokumentidega tutvumine, biomeetriliste andmete töötlemine ning andmebaasides päringute tegemine isiku tuvastamise ja julgeolekukontrolli raames kujutavad endast isikuandmete töötlemise vorme, mis on lahutamatult seotud püüdega selgitada välja, kes on välispiiri ületada sooviv või üritav isik, ning kas see isik kujutab endast liikmesriikidele julgeolekuohtu. Need isikuandmete töötlemise vormid on Schengeni piirieeskirjades juba ette nähtud. Käesolevas määruses on neid täpsustatud kolme konkreetse olukorra jaoks, kus kolmandate riikide kodanikud viibivad välispiiril ega vasta riiki sisenemise tingimustele, ning taustakontrolli peetakse vajalikuks, et suurendada Schengeni ala julgeolekut ja tagada asjaomaste isikute sujuv suunamine asjakohaste varjupaiga- või tagasisaatmismenetluste juurde.

Teiseks sisaldab taustakontrolli lõpuks täidetud taustakontrolli kokkuvõte teavet, mis on vajalik selleks, et liikmesriikide ametiasutused saaksid suunata isiku asjakohase menetluse juurde. Kui ametiasutus täidab taustakontrolli kokkuvõtte ja tutvub sellega, siis on tegemist isikuandmete töötlemise vormidega, mis on lahutamatult seotud sellega, et kolmanda riigi kodanik, kes viibib välispiiril ega vasta riiki sisenemise tingimustele, suunatakse sujuvalt kas varjupaiga- või tagasisaatmismenetluse juurde.

Kolmandaks ei tähenda liikmesriikide selliste kohustust ajaline täpsustamine, mis tulenevad Eurodaci määrusest ning hõlmavad asjaomaste kolmandate riikide kodanike isikuandmete kogumist ja edastamist, isikuandmete täiendavat töötlemist. Pigem kohustab see liikmesriike täitma andmete töötlemise kohustust, mis neil on Eurodaci määruse kohaselt, taustakontrolli ajal.

Kuna taustakontroll on ainult teabekogumisetapp, mis pikendab või täiendab kontrolli välispiiril asuvas piiripunktis ja millega ei kaasne ühtegi otsust, mis mõjutab asjaomase isiku õigusi, ei ole õigust taustakontrolli tulemusi edasi kaevata. Kui taustakontroll on lõppenud, hakatakse selle läbinud isiku suhtes kohaldama tagasisaatmis- või varjupaigamenetlust, kus tehakse otsus, mida saab kohtusse edasi kaevata, või väljastatakse sisenemiskeeld, mille võib samuti kohtus vaidlustada. Taustakontroll peaks kestma võimalikult lühikest aega ning maksimaalne kestus peaks olema võimalik ainult harvadel ja keerulistel juhtudel või olukordades, kus taustakontrolli tuleb teha paljudele inimestele korraga. Kui isiku taustakontroll on kestnud viis päeva (erandolukorras kümme päeva), tuleb kontroll viivitamata lõpetada ning selle isiku suhtes tuleks kohe alustada menetlust, mille tulemuseks on otsus, mille võib edasi kaevata.

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatav määrus mõjutab ELi eelarvet.

Käesoleva ettepaneku rakendamise toetamiseks vajalike rahaliste vahendite kogusumma ajavahemikuks 2021–2027 on hinnanguliselt 417,626 miljonit eurot. Eelkõige võivad rahalist toetust vajada järgmised taustakontrolli elemendid:

– taustakontrolli taristu: piiripunktides, vastuvõtukeskustes jne vajalike ruumide sisseseadmine ja olemasolevate ruumide kasutamine/uuendamine;

– juurdepääs asjakohastele andmebaasidele uutes kohtades;

– taustakontrolli tegemiseks lisatöötajate palkamine;

– piirivalveametnike ja muude töötajate koolitamine taustakontrolli tegemiseks;

– meditsiinitöötajate värbamine;

– vajaduse korral meditsiiniseadmed ja ruumid esialgseks tervisekontrolliks;

– põhiõiguste sõltumatu järelevalvemehhanismi loomine seoses taustakontrolliga.

Nende uute ülesannetega seotud kulud saab katta liikmesriikidele uue mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) alusel kättesaadavatest vahenditest.

Selle ettepaneku raames ei taotleta täiendavaid rahalisi vahendeid ega inimressursse.

Üksikasjalikum teave selle kohta on esitatud ettepanekule lisatud finantsselgituses.

5. MUU TEAVE

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Artiklis 1 selgitatakse määruse reguleerimiseset. Selles täpsustatakse, et määrust kohaldatakse välispiiridel ja liikmesriikide territooriumil, kui ei ole teavet selle kohta, et kolmanda riigi kodanikku oleks kontrollitud välispiiril.

Artiklis 2 sätestatakse taustakontrolli kontekstis kasutatavad mõisted.

Artikliga 3 nähakse ette isikuline kohaldamisala ja määratakse kindlaks need kolmandate riikide kodanike kategooriad, kellele tuleks välispiiril teha kohustuslik taustakontroll: kolmandate riikide kodanikud, kes viibivad välispiiril ega vasta territooriumile sisenemise tingimustele ja kelle sõrmejäljed liikmesriigid peavad Eurodaci määruse kohaselt võtma, pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni liikmesriigi territooriumile toimetatud isikud ning piiripunktis rahvusvahelist kaitset taotlevad kolmandate riikide kodanikud.

Taustakontrolli ei tehta neile kolmandate riikide kodanikele, kellel on lubatud riiki siseneda Schengeni piirieeskirjade artikli 6 lõikes 5 osutatud erandite alusel (elamisloa või pikaajalise viisa omanikud transiidi korral, kolmandate riikide kodanikud, kellelt nõutakse viisat ja kellele viisa väljastatakse piiril, ning isikud, kellele liikmesriik annab loa üksikjuhtumi põhjal tehtud otsuse alusel humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikes huvides või rahvusvaheliste kohustuste tõttu, välja arvatud isikud, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset ja kes tuleks suunata taustakontrolli).

Artiklis 4 sätestatakse, et kolmanda riigi kodanik, kes läbib taustakontrolli välispiiril, ei tohi taustakontrolli ajal liikmesriigi territooriumile siseneda. Samuti sätestatakse selles artiklis, et taustakontroll lõpetatakse niipea, kui selgub, et asjaomane kolmanda riigi kodanik vastab territooriumile sisenemise tingimustele. See ei piira Schengeni piirieeskirjade praegu kehtivate sätete kohaste karistuste võimalikku kohaldamist välispiiri loata ületamise korral.

Artiklis 5 täpsustatakse, et liikmesriik peab taustakontrolli tegema ka neile kolmandate riikide kodanikele, kes on kinni peetud liikmesriigi territooriumil, kui on märke sellest, et nad hoidsid sisenedes kõrvale kontrollidest välispiiril.

Artiklis 6 sätestatakse nõuded taustakontrolli tegemise kohale ja kestusele. Taustakontrolli tehakse välispiiril, välja arvatud artikli 5 kohaldamisalasse kuuluvatel juhtudel. Taustakontrolli kavandatav kestus on viis päeva, välja arvatud juhul, kui asjaomast isikut on seoses välispiiri ebaseadusliku ületamisega hoitud piiril juba 72 tundi, nagu on osutatud määruse (EL) nr 603/2013 [Eurodaci määrus] artikli 14 lõikes 3. Sellisel juhul ei tohiks taustakontroll kesta kauem kui kaks päeva. Liikmesriigi territooriumil kinni peetud isikute taustakontroll ei tohiks kesta kauem kui kolm päeva. Artiklis loetletakse ka kõik taustakontrolli osad ja nähakse liikmesriikidele ette võimalus saada taustakontrolli tegemisel

toetust asjaomastelt ELi ametitelt nende volituste piires. Samuti märgitakse selles, et liikmesriik peab haavatavate isikute või alaealiste puhul kaasama lastekaitseasutused ja riikliku inimkaubanduse vastase võitluse raportööri.

Artiklis 7 sätestatakse iga liikmesriigi kohustus luua põhiõiguste sõltumatu järelevalvemehhanism ja määratakse kindlaks Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti roll selles protsessis.

Artiklis 8 esitatakse teave, mis tuleb asjaomasele kolmanda riigi kodanikule taustakontrolli käigus edastada, rõhutades samas vajadust tagada, et sellega seoses järgitakse teatavaid nõudeid, mille kohaselt tuleb teave edastada kolmanda riigi kodanikule, eelkõige lapsele, sobival viisil.

Artikliga 9 kehtestatakse normid tervisekontrolli ning haavatavate ja vastuvõtu- või menetluslike erivajadustega kolmandate riikide kodanike tuvastamise kohta välispiiridel.

Artikliga 10 nähakse ette konkreetsed normid kolmanda riigi kodaniku tuvastamiseks koostalitlusvõime määrusega loodud ühises isikuandmete hoidlas (CIR) päringu tegemise teel. Ühises isikuandmete hoidlas päringu tegemine võimaldab teha selliste isikuandmete päringu, mis on salvestatud EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis ja ECRIS-TCN-süsteemis, tagades samal ajal andmete maksimaalse kaitse ning vältides andmete tarbetut töötlemist ja dubleerimist.

Artikliga 11 nähakse ette konkreetsed normid julgeolekukontrolli tegemiseks. Selle kohaselt peavad pädevad asutused tegema päringuid EESis, ETIASes, VISis, ECRIS-TCN-süsteemis ja hoiatusteadetega seotud reisidokumentide andmebaasis (Interpoli TDAWN), et kontrollida, kas kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu julgeolekule. Kõik sellised kontrollid tuleks võimalikult suures ulatuses teha biomeetriliste andmete alusel, et minimeerida väära tuvastamise ohtu, ja otsingute tulemused peaksid piirduma üksnes usaldusväärsete andmetega.

Artikkel 12 täiendab artiklit 11 ja seal on sätestatud julgeolekukontrolli konkreetsed normid.

Artikliga 13 nähakse ette taustakontrolli kokkuvõte, mille pädevad asutused peavad pärast taustakontrolli täitma.

Artikliga 14 nähakse ette taustakontrolli võimalikud tulemused selle läbinud kolmandate riikide kodanike jaoks. Eelkõige viidatakse selles direktiivi 2008/115/EÜ (tagasisaatmisdirektiiv) kohastele menetlustele, mida kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei ole taotlenud rahvusvahelist kaitset ja kelle taustakontrolli tulemusel ei selgunud, et nad vastavad territooriumile sisenemise tingimustele. Samuti sätestatakse selles, et rahvusvahelise kaitse saamiseks soovi avaldanud kolmanda riigi kodanik tuleks suunata kõnealuse määruse artiklis [XY] osutatud asutusse. Käesoleva määruse artiklis 13 osutatud vorm edastatakse pädevale asutusele samal ajal, kui asjaomane isik sinna suunatakse. Artiklis 14 osutatakse ka ümberpaigutamise võimalusele määruse (EL) XXXX/XXXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus] artikliga XX loodud solidaarsusmehhanismi alusel. See säte viitab ka kolmandate riikide kodanikele, kes on läbinud taustakontrolli pärast liikmesriigi territooriumil kinnipidamist. Nende kodanike suhtes kohaldatakse kas direktiivi 2008/115/EÜ kohast menetlust või määruse (EL) nr XXX/XXX (varjupaigamenetluse määrus) artikli 25 lõikes 2 osutatud menetlust. Samuti on sättega ette nähtud, et ametiasutus võtab taustakontrolli ajal määruse (EL) nr XXX/XXX [Eurodaci määrus] artiklites [10, 13, 14 ja 14a] osutatud biomeetrilised andmed kõikidelt isikutelt, kelle suhtes seda määrust kohaldatakse, ning edastab andmed viimati nimetatud määruse kohaselt, kui seda ei ole veel tehtud.

Artikliga 15 kehtestatakse komiteemenetlus, et võtta vastu rakendusaktid, millele on osutatud artikli 10 kohase tuvastamise ja artikli 11 kohase taustakontrolli raames.

Artiklitega 16–19 nähakse ette muudatused vastavates õigusaktides (määrused (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817), millega luuakse andmebaasid, kus tuleb taustakontrolli käigus päringuid teha, ja nähakse ette nende koostalitlusvõime.

Artikliga 20 nähakse ette käesolevas määruses sätestatud meetmete rakendamise hindamine.

Artikkel 21 sisaldab lõppsätteid.

2020/0278 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkte b ja d,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Schengeni ala loodi selleks, et saavutada liidu eesmärk luua sisepiirideta ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 3 lõikes 2. Kõnealuse ala hea toimimine sõltub liikmesriikide vastastikusest usaldusest ja välispiiri tõhusast haldamisest.

(2) Normid, millega reguleeritakse liidu liikmesriikide välispiire ületavate isikute piirikontrolli, on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/399 (Schengeni piirieeskirjad),[21] mis on vastu võetud Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 77 lõike 2 punkti b kohaselt. Selleks et arendada edasi liidu poliitikat eesmärgiga kontrollida isikuid ja tõhusalt jälgida ELi toimimise lepingu artikli 77 esimeses lõigus osutatud välispiiride ületamist, tuleks võtta täiendavaid meetmeid olukordades, kus kolmanda riigi kodanikul õnnestub vältida kontrolli välispiiril või kui kolmanda riigi kodanik on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni või kui kolmanda riigi kodanik taotleb rahvusvahelist kaitset piiripunktis ega vasta territooriumile sisenemise tingimusele. Käesoleva määrusega täiendatakse ja täpsustatakse määrust (EL) 2016/399 nende kolme olukorra suhtes.

(3) On oluline tagada, et neis kolmes olukorras tehakse kolmanda riigi kodanikule taustakontroll, et hõlbustada tema isiku nõuetekohast tuvastamist ja võimaldada ta tõhusalt suunata asjakohase menetluse juurde, mis olenevalt asjaoludest võib olla rahvusvahelise kaitse andmise menetlus või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ (edaspidi „tagasisaatmisdirektiiv“)[22] kohane menetlus. Taustakontroll peaks sujuvalt täiendama välispiiril tehtavat kontrolli või seda asendama, kui välispiiri ületanud kolmanda riigi kodanik on kõnealust kontrolli vältinud.

---

[21] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

[22] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

(4) Piirikontroll ei ole üksnes selle liikmesriigi huvides, mille välispiiril seda teostatakse, vaid kõigi liikmesriikide huvides, kes on kaotanud piirikontrolli sisepiiridel. Piirikontroll peaks aitama võidelda ebaseadusliku rände ja inimkaubandusega ning vältida ohtu liikmesriikide sisejulgeolekule, avalikule korrale, rahvatervisele ja rahvusvahelistele suhetele. Välispiiridel võetavad meetmed on oluline osa terviklikust lähenemisviisist rändele ning võimaldavad lahendada segarändevoogude ja rahvusvahelist kaitset taotlevate isikute probleemi.

(5) Määruse (EL) 2016/399 artikli 2 kohaselt koosneb piirikontroll piiripunktis teostatavast kontrollist ning patrull- ja vaatlustegevusest piiripunktide vahel, et takistada kolmandate riikide kodanikel kontrolli vältimist piiril. Määruse (EL) 2016/399 artikli 13 kohaselt peetakse isik, kes on ületanud piiri ebaseaduslikult ning kellel ei ole õigust viibida asjaomase liikmesriigi territooriumil, kinni ning tema suhtes rakendatakse direktiivi 2008/115/EÜ kohaseid menetlusi. Määruse (EL) 2016/399 artikli 3 kohaselt ei tohiks piirikontrolli tegemine mõjutada pagulaste ja rahvusvahelist kaitset taotlevate isikute õigusi, eriti seoses välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõttega.

(6) Nii pärast kinnipidamist patrull- ja vaatlustegevuse ajal kui ka kontrollide käigus piiripunktides puutuvad piirivalveametnikud sageli kokku kolmandate riikide kodanikega, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset ilma reisidokumentideta. Lisaks seisavad piirivalveametnikud mõnedel piirilõikudel samal ajal silmitsi suure arvu saabujatega. Sellises olukorras on eriti raske tagada, et päringuid tehakse kõikides asjaomastes andmebaasides, ja viivitamata otsustada alustada asjakohast varjupaiga- või tagasisaatmismenetlust.

(7) Selleks et tagada nende kolmandate riikide kodanike juhtumite kiire menetlemine, kes püüavad vältida kontrolli piiril või taotlevad rahvusvahelist kaitset piiripunktis ega vasta territooriumile sisenemise tingimustele, või on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, on vaja luua piirikontrolli, rahvatervise kaitse, rahvusvahelise kaitse vajaduse väljaselgitamise ja tagasisaatmismenetluste kohaldamise eest vastutavate riiklike asutuste koostöö jaoks tugevam raamistik.

(8) Eelkõige peaks taustakontroll aitama tagada, et asjaomane kolmanda riigi kodanik suunatakse võimalikult varakult asjakohase menetluse juurde ning et see menetlus toimub katkestuste ja viivitusteta. Samal ajal peaks taustakontroll aitama võidelda tavaga, et osa rahvusvahelise kaitse taotlejaid põgeneb pärast seda, kui neile on antud nende rahvusvahelise kaitse taotluse alusel luba siseneda liikmesriigi territooriumile, eesmärgiga esitada taotlus teises liikmesriigis või taotlust üldse mitte esitada.

(9) Kui isik esitab rahvusvahelise kaitse taotluse, tuleks pärast taustakontrolli selgitada välja tema rahvusvahelise kaitse vajadus. Taustakontroll peaks võimaldama koguda ja jagada kõnealuse vajaduse väljaselgitamiseks pädevate asutustega teavet, mis on nende jaoks oluline, ja teha kindlaks asjakohane menetlus taotluse läbivaatamiseks, kiirendades seega läbivaatamist. Taustakontroll peaks samuti tagama, et erivajadustega isikud tehakse kindlaks varajases etapis, nii et kõiki vastuvõtu ja menetlusega seotud erivajadusi võetakse kohaldatava menetluse kindlaksmääramisel ja selle läbiviimisel täielikult arvesse.

(10) Käesolevast määrusest tulenevad kohustused ei tohiks piirata sätteid, mis käsitlevad vastutust rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest ja mida reguleeritakse määrusega (EL) nr XX/XXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus].

(11) Käesolevat määrust tuleks kohaldada kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, kes on kinni peetud seoses liikmesriigi välispiiri ebaseadusliku ületamisega maa-, mere- või õhuteed pidi, välja arvatud kolmandate riikide kodanike suhtes, kelle biomeetrilisi andmeid liikmesriik ei ole vastavalt Eurodaci määruse artikli 14 lõigetele 1 ja 3 kohustatud koguma muul põhjusel kui nende vanuse tõttu, ning pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni maabunud isikute suhtes, sõltumata sellest, kas nad taotlevad rahvusvahelist kaitset. Käesolevat määrust tuleks kohaldada ka nende isikute suhtes, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset piiripunktides või transiiditsoonides ega vasta territooriumile sisenemise tingimustele.

(12) Taustakontroll tuleks teha välispiiril või selle läheduses, enne kui asjaomasele isikule antakse luba liikmesriigi territooriumile siseneda. Liikmesriigid peaksid kohaldama oma õigusnormidega ette nähtud meetmeid, et takistada asjaomasel isikul taustakontrolli ajal oma territooriumile siseneda. Teatavatel juhtudel võib see vajaduse korral hõlmata kinnipidamist vastavalt seda valdkonda reguleerivatele liikmesriigi õigusnormidele.

(13) Alati, kui taustakontrolli tegemise ajal selgub, et asjaomane kolmanda riigi kodanik vastab määruse (EL) 2016/399 artiklis 6 sätestatud tingimustele, tuleks taustakontroll lõpetada ja asjaomasele kolmanda riigi kodanikule tuleks anda luba siseneda liikmesriigi territooriumile, ilma et see piiraks kõnealuse määruse artikli 5 lõikes 3 osutatud karistuste kohaldamist.

(14) Võttes arvesse määruse (EL) 2016/399 artikli 6 lõikes 5 osutatud erandi eesmärki, ei tohiks sellisele isikule, kelle sisenemiseks on liikmesriik kõnealuse sätte kohaselt üksikotsusega loa andnud, teha taustakontrolli hoolimata sellest, et ta ei vasta kõigile territooriumile sisenemise tingimustele.

(15) Iga isikut, kes peab läbima taustakontrolli, tuleks kontrollida, et tuvastada tema isik ja veenduda, et ta ei kujuta endast ohtu sisejulgeolekule ega rahvatervisele. Juhul kui isik taotleb rahvusvahelist kaitset piiripunktis, tuleks dubleerimise vältimiseks arvesse võtta isiku tuvastamist ja julgeolekukontrolli piirikontrolli raames.

(16) Pärast taustakontrolli lõpetamist tuleks asjaomane kolmanda riigi kodanik vastavalt vajadusele suunata kas asjakohase menetluse juurde, et teha kindlaks vastutus rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest ja hinnata rahvusvahelise kaitse vajadust, või kohaldada direktiivi 2008/115 (tagasisaatmisdirektiiv) kohaseid menetlusi. Taustakontrolli käigus saadud asjakohane teave tuleks edastada pädevatele asutustele, et toetada iga üksikjuhtumi edasist hindamist, austades täielikult põhiõigusi. Direktiiviga 2008/115 kehtestatud korda tuleks hakata kohaldama alles pärast taustakontrolli lõppu. Varjupaigamenetluse määruse artikleid 26 ja 27 tuleks kohaldada alles pärast taustakontrolli lõppu. See ei tohiks mõjutada asjaolu, et isikuid, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset kinnipidamise hetkel, piiripunktis tehtava piirikontrolli käigus või taustakontrolli ajal, tuleks pidada taotlejateks.

(17) Taustakontrollile võib järgneda ka ümberpaigutamine määrusega (EL) XXX/XXX [varjupaiga- ja rändehalduse määrus] loodud solidaarsusmehhanismi alusel, kui liikmesriik osaleb solidaarsusmeetmetes vabatahtlikkuse alusel või kui rahvusvahelise kaitse taotlejate suhtes ei kohaldata määruse (EL) nr XXX/XXX (varjupaigamenetluse määrus) kohaselt piirimenetlust, või määrusega (EL) XXX/XXX [kriisiolukordade lahendamise määrus] loodud kriisiolukordade lahendamise mehhanismi alusel.

(18) Määruse (EL) 2016/399 artikli 12 kohaselt väljendab sissesõidutempel reisidokumendis isiku vastavust territooriumile sisenemise tingimustele ja

sisenemisluba. Kui sissesõidutempel või reisidokument puudub, võib seda pidada viiteks, et isik ei vasta territooriumile sisenemise tingimustele. Kui võetakse kasutusele riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, mis võimaldab asendada templi kandega elektroonilises süsteemis, muutub see eeldus usaldusväärsemaks. Seepärast peaksid liikmesriigid kohaldama taustakontrolli kolmandate riikide kodanike suhtes, kes juba viibivad liikmesriigi territooriumil ja kes ei suuda tõendada, et nad vastavad liikmesriikide territooriumile sisenemise tingimustele. Selliste kolmandate riikide kodanike taustakontroll on vajalik selleks, et asendada Schengeni alale saabumisel riiki sisenemise kontrolli, mida neil eeldatavasti õnnestus vältida, ning seetõttu ei oleks saanud keelata nende riiki sisenemist ega suunata neid pärast taustakontrolli asjakohase menetluse juurde. Samuti võib taustakontroll aidata käesolevas määruses osutatud andmebaaside kasutamise teel kindlaks teha, et asjaomane isik ei kujuta endast ohtu sisejulgeolekule. Kui taustakontroll liikmesriigi territooriumil on tehtud, tuleks asjaomase kolmanda riigi kodaniku suhtes kohaldada tagasisaatmismenetlust või juhul, kui ta taotleb rahvusvahelist kaitset, asjakohast varjupaigamenetlust. Samale kolmanda riigi kodanikule korduva taustakontrolli tegemist tuleks võimaluse korral alati vältida.

(19) Taustakontroll tuleks lõpule viia võimalikult kiiresti ning see ei tohiks kesta kauem kui viis päeva, kui taustakontroll tehakse välispiiril, ja kauem kui kolm päeva, kui taustakontroll tehakse liikmesriigi territooriumil. Viiepäevast tähtaega võiks pikendada ainult eriolukorras välispiiril, kui liikmesriik ei suuda taustakontrolli teha endast sõltumatutel põhjustel, nagu määruse XXX/XXX [kriisiolukordade lahendamise määrus] artiklis 1 osutatud kriisiolukordade tõttu.

(20) Liikmesriigid peaksid määrama kindlaks taustakontrolli tegemise kohad oma välispiiril või selle läheduses, võttes arvesse geograafiat ja olemasolevat taristut ning tagades, et nii kinnipeetud kolmandate riikide kodanikud kui ka piiripunktis piiri ületavad kolmandate riikide kodanikud saaks kiiresti suunata taustakontrolli. Taustakontrolliga seotud ülesandeid võib täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1896[23] artikli 2 punktis 23 osutatud esmase vastuvõtu piirkondades.

(21) Selleks et saavutada taustakontrolli eesmärgid, tuleks tagada tihe koostöö määruse 2016/399 artiklis 16 osutatud pädevate riiklike asutuste, [varjupaigamenetluse määruse] artiklis 5 osutatud asutuste ja direktiivi 2008/115 kohaste tagasisaatmismenetluste läbiviimise eest vastutavate asutuste vahel. Taustakontrolli tegemisse tuleks tihedalt kaasata ka lastekaitseasutused, kui on vaja tagada lapse parimate huvide nõuetekohane arvessevõtmine taustakontrolli tegemise ajal. Liikmesriikidel peaks olema lubatud kasutada asjaomaste ametite pädevuse piires nende toetust, eelkõige Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ja [Euroopa Liidu Varjupaigaameti] toetust. Liikmesriigid peaksid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2011/36/EL[24] kaasama inimkaubanduse vastase võitluse raportöörid, kui taustakontrolli käigus avastatakse inimkaubandusega seotud asjaolusid.

(22) Pädevad asutused peaksid taustakontrolli tehes järgima Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ja tagama inimväärikuse austamise ning nad ei tohiks diskrimineerida isikuid

[23] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet (ELT L 295, 14.11.2019, lk 1).

[24] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

soo, rassi, nahavärvi, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu. Erilist tähelepanu tuleks pöörata lapse parimatele huvide kaitsmisele.

(23) Selleks et tagada taustakontrolli tegemise käigus vastavus ELi ja rahvusvahelisele õigusele, sealhulgas põhiõiguste hartale, peaks iga liikmesriik kehtestama järelevalvemehhanismi ja võtma kasutusele selle sõltumatuse asjakohased kaitsemeetmed. Järelevalvemehhanism peaks hõlmama eelkõige nii põhiõiguste austamist taustakontrolli tegemisel kui ka kinnipidamise suhtes kohaldatavate siseriiklike eeskirjade ning määruse (EL) 2016/399 artikli 3 punktis b osutatud tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimist. Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet peaks kehtestama üldised suunised sellise järelevalvemehhanismi loomise ja sõltumatu toimimise kohta. Lisaks peaks liikmesriikidel olema lubatud taotleda riikliku järelevalvemehhanismi väljatöötamiseks Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti toetust. Liikmesriikidel peaks samuti olema lubatud küsida Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametilt nõu kõnealuse järelevalvemehhanismi metoodika väljatöötamise ja asjakohaste koolitusmeetmete kohta. Liikmesriikidel peaks samuti olema lubatud kutsuda asjaomaseid ja pädevaid riiklikke, rahvusvahelisi ja valitsusväliseid organisatsioone ja asutusi järelevalves osalema. Sõltumatu järelevalvemehhanism ei tohiks piirata määrusega (EL) 2019/1896 ette nähtud Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti põhiõiguste vaatlejate teostatavat põhiõiguste järelevalvet. Liikmesriigid peaksid uurima väiteid põhiõiguste rikkumise kohta taustakontrolli käigus, sealhulgas tagama, et kaebusi menetletakse kiiresti ja asjakohasel viisil.

(24) Pärast taustakontrolli peaksid taustakontrolli eest vastutavad asutused täitma taustakontrolli kokkuvõtte. Vorm tuleks edastada rahvusvahelise kaitse taotlusi läbivaatavale asutusele või tagasisaatmise valdkonnas pädevale asutusele, sõltuvalt sellest, kumba asutusse isik on suunatud. Esimesel juhul peaks taustakontrolli eest vastutav asutus teatama samuti kõik üksikasjad, mis võivad tunduda olulised, et määrata kindlaks, kas pädev asutus peaks asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotluse suhtes kohaldama kiirendatud läbivaatamismenetlust või piirimenetlust.

(25) Eurodaci määruses sätestatud tähtaegu järgides peaks pädev asutus edastama taustakontrolli käigus saadud biomeetrilised andmed koos kõnealuse määruse artiklites [12, 13, 14 ja 14a] osutatud andmetega Eurodac-süsteemi.

(26) Kõikidele isikutele, kes läbivad taustakontrolli välispiiril, tuleks teha esialgne tervisekontroll, et teha kindlaks isikud, kes vajavad viivitamatut ravi või kelle suhtes tuleb võtta muid meetmeid, näiteks kes tuleb rahvatervise huvides isoleerida. Arvesse tuleks võtta alaealiste ja haavatavate isikute erivajadusi. Kui asjaoludest ilmneb selgelt, et tervisekontrolli ei ole vaja teha, eelkõige seetõttu, et isiku üldine seisund näib olevat väga hea, ei tuleks nimetatud kontrolli teha ja asjaomast isikut tuleks sellest teavitada. Esialgse tervisekontrolli peaks tegema asjaomase liikmesriigi tervishoiuasutus. Riigi territooriumil kinni peetud kolmanda riigi kodanikule tuleks esialgne tervisekontroll teha seal, kus seda peetakse esmapilgul vajalikuks.

(27) Taustakontrolli tegemise ajal tuleks kõigile asjaomastele isikutele tagada elatustase, mis on kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, ning neil peaks olema juurdepääs erakorralisele arstiabile ja haiguste põhiravile. Erilist tähelepanu tuleks pöörata haavatavatele isikutele, nagu rasedad, eakad, üksikvanemaga pered, kergesti äratuntava füüsilise või vaimse puudega isikud, psühholoogilise või füüsilise trauma tõttu nähtavalt kannatanud isikud ning saatjata alaealised. Eelkõige tuleks alaealisele

anda teavet lapsesõbralikul ja eakohasel viisil. Kõik taustakontrolliga seotud ülesannete täitmises osalevad asutused peaksid austama inimväärikust, eraelu puutumatust ning hoiduma diskrimineerivast tegevusest või käitumisest.

(28) Kuna kolmandate riikide kodanikel, kes läbivad taustakontrolli, ei pruugi olla välispiiri seaduslikuks ületamiseks vajalikke isikut tõendavaid ja reisidokumente, tuleks taustakontrolli osana ette näha isiku tuvastamise menetlus.

(29) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/817 (koostalitlusvõime määrus)[25] loodi ühine isikuandmete hoidla (CIR), et hõlbustada selliste isikute õiget tuvastamist, kes on registreeritud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis (EES), viisainfosüsteemis (VIS), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemis (ETIAS), Eurodacis või kolmandate riikide kodanike andmeid sisaldavas Euroopa karistusregistrite infosüsteemis (ECRIS-TCN-süsteem), sealhulgas selliste tundmatute isikute õiget tuvastamist, kes ei ole võimelised oma isikusamasust tõestama, ning aidata sellele kaasa. Selleks sisaldab ühine isikuandmete hoidla üksnes EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis ja ECRIS-TCN-süsteemis registreeritud ja loogiliselt eraldatud identiteedi-, reisidokumendi ja biomeetrilisi andmeid. Ühises isikuandmete hoidlas säilitatakse üksnes selliseid isikuandmeid, mis on isiku täpseks tuvastamiseks rangelt vajalikud. Ühises isikuandmete hoidlas ei säilitata isikuandmeid kauem, kui alussüsteemide seisukohast tingimata vajalik, ja andmed tuleks sealt automaatselt kustutada, kui need alussüsteemidest kustutatakse. Ühises isikuandmete hoidlas päringu tegemise teel saab isikuid usaldusväärselt ja ammendavalt tuvastada ning see võimaldab teha korraga kiiresti ja usaldusväärselt kõikide selliste isikuandmete päringu, mis on salvestatud EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis ja ECRIS-TCN-süsteemis, tagades samal ajal andmete maksimaalse kaitse ning vältides andmete tarbetut töötlemist ja dubleerimist.

(30) Selleks et taustakontrolli läbivate isikute identiteet kindlaks teha, tuleks taustakontrolli osana teha isiku juuresolekul isikusamasuse kontroll ühises isikuandmete hoidlas. Isikusamasuse kontrolli käigus tuleks isiku biomeetrilisi andmeid võrrelda ühises isikuandmete hoidlas olevate andmetega. Kui isiku biomeetrilisi andmeid ei saa kasutada või kui nende andmetega päringut teha ei õnnestu, võiks päringu teha isiku identiteediandmete ja reisidokumendi andmete kombinatsiooni alusel, kui need andmed on olemas. Vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtete kohaselt ning kui päringust selgub, et ühises isikuandmete hoidlas on kõnealuse isiku kohta andmeid, peaks liikmesriigi ametiasutustel olema juurdepääs ühisele isikuandmete hoidlale, et tutvuda nimetatud isiku identiteediandmete, reisidokumendi andmete ja biomeetriliste andmetega, ilma et ühine isikuandmete hoidla annaks teavet selle kohta, millisesse ELi infosüsteemi andmed kuuluvad.

(31) Kuna määrusega (EL) 2019/817 on ette nähtud, et isikute tuvastamiseks võib ühist isikuandmete hoidlat kasutada üksnes EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis ja ECRIS-TCNis registreeritud isikute õige tuvastamise hõlbustamiseks ja sellele kaasa aitamiseks politseikontrollide käigus liikmesriikide territooriumil, tuleks seda määrust muuta, et näha lisaeesmärgina ette ühise isikuandmete hoidla kasutamine isikute tuvastamiseks käesoleva määrusega kehtestatud taustakontrolli osana.

[25] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/817, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik piiride ja viisade valdkonnas ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2016/399, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240, (EL) 2018/1726, (EL) 2018/1861 ning nõukogu otsuseid 2004/512/EÜ ja 2008/633/JSK (ELT L 135, 22.5.2019, lk 27).

(32) Võttes arvesse, et paljudel isikutel, kellele tehakse taustakontrolli, ei pruugi olla kaasas reisidokumente, peaks taustakontrolli tegevatel ametiasutustel olema juurdepääs nende isikute muudele asjakohastele dokumentidele juhul, kui nende isikute biomeetrilisi andmeid ei ole võimalik kasutada või need ei anna ühises isikuandmete hoidlas tehtud päringu korral tulemusi. Samuti tuleks ametiasutustel lubada kasutada nende dokumentide andmeid, mis ei ole biomeetrilised andmed, et teha kontrolle asjakohastes andmebaasides.

(33) Kui need ametiasutused, kes suunasid isiku taustakontrolli, tuvastasid isiku piirikontrolli käigus piiripunktis või tegid piirivalve või politseikontrollide käigus välispiiril päringuid andmebaasides, tuleks need toimingud lugeda taustakontrolli osaks ja neid ei tohiks korrata, välja arvatud juhul, kui esinevad erilised asjaolud, mis õigustaksid nende toimingute uuesti tegemist.

(34) Käesoleva määruse artikli 11 lõike 5 ja artikli 12 lõike 5 rakendamise ühetaoliste tingimuste tagamiseks tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[26]. Asjaomaste rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust.

(35) Taustakontrolli käigus tuleks hinnata ka seda, kas kolmanda riigi kodanike sisenemine liitu võib kujutada endast ohtu sisejulgeolekule või avalikule korrale.

(36) Kuna taustakontrolli tehakse isikutele, kes viibivad välispiiril ja kes ei vasta territooriumile sisenemise tingimustele, või on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, peaks taustakontrolli osaks olev julgeolekukontroll olema vähemalt samal tasemel kui nendele kolmanda riigi kodanikele tehtav kontroll, kes taotlevad eelnevalt liitu sisenemiseks lühiajalist riigis viibimise luba, vaatamata sellele, kas nende suhtes kehtib viisanõue või mitte.

(37) Nende kolmanda riigi kodanike kohta, kes on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1806[27] kohaselt kodakondsuse alusel viisanõudest vabastatud, on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1240[28] (ETIASe määrus), et nad peavad lühiajaliseks ELis viibimiseks taotlema reisiluba. Enne reisiloa saamist tehakse asjaomastele isikutele julgeolekukontroll ja kontrollitakse nende esitatud isikuandmeid ELi andmebaasides – viisainfosüsteemis (VIS), Schengeni infosüsteemis (SIS), riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis (EES), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemis (ETIAS), määruse (EL) 2016/794[29] artikli 18 lõike 2 punktis a nimetatud eesmärgil töödeldavates Europoli andmetes, ECRIS-TCN-

---

[26] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

[27] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1806, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud, (ELT L 303, 28.11.2018, lk 39).

[28] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. septembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1240, millega luuakse ELi reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) ning muudetakse määrusi (EL) nr 1077/2011, (EL) nr 515/2014, (EL) 2016/399, (EL) 2016/1624 ja (EL) 2017/2226 (ELT L 236, 19.9.2018, lk 1).

[29] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK (ELT L 135, 24.5.2016, lk 53–114).

süsteemis[30] – ning Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasis (SLTD) ja hoiatusteadetega seotud reisidokumentide andmebaasis (Interpoli TDAWN).

(38) Neile kolmandate riikide kodanikele, kelle suhtes kehtib määruse (EL) 2018/1806 kohaselt viisanõue, tehakse vastavalt määrusele (EL) 810/2009 ja määrusele (EL) 767/2008 enne viisa väljaandmist julgeolekukontroll samades andmebaasides kui viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike puhul.

(39) Põhjenduses 36 esitatud mõttekäigust tuleneb, et taustakontrolli läbivate isikute puhul tuleks julgeoleku eesmärgil automaatselt kontrollida samu süsteeme, nagu on ELi reisiinfo ja -lubade süsteemiga ette nähtud viisa või reisiloa taotlejate puhul: VIS, EES, ETIAS, SIS, ECRIS-TCN-süsteem, Europol ning Interpoli SLTD ja TDAWN. Taustakontrolli läbivaid isikuid tuleks kontrollida ka ECRIS-TCN-süsteemis seoses terroriaktide ja muude raskete kuritegude eest süüdimõistetud isikutega, eelmises põhjenduses 38 nimetatud Europoli andmetes, Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasis (SLTD) ja hoiatusteadetega seotud reisidokumentide andmebaasis (TDAWN).

(40) Neid kontrolle tuleks teha viisil, millega tagatakse, et nimetatud andmebaasidest saadakse üksnes julgeolekukontrollide tegemiseks vajalikud andmed. Piiripunktis rahvusvahelist kaitset taotlenud isikute puhul tuleks taustakontrolli osana tehtava julgeolekukontrolli jaoks andmebaasides päringute tegemisel keskenduda nendele andmebaasidele, kus välispiiril piirikontrolli käigus päringuid ei tehtud, et vältida korduvate päringute tegemist.

(41) Kui see on julgeolekukontrolli eesmärgi seisukohast põhjendatud, võiks taustakontrolli osana kontrollida ka kolmanda riigi kodanike valduses olevaid esemeid vastavalt liikmesriigi õigusnormidele. Kõik sellega seoses kohaldatavad meetmed peaksid olema proportsionaalsed ja austama taustakontrolli läbivate isikute inimväärikust. Kaasatud ametiasutused peaksid tagama, et austatakse asjaomaste inimeste põhiõigusi, sealhulgas õigust isikuandmete kaitsele ja väljendusvabadust.

(42) Kuna nendel ametiasutustel, kelle ülesandeks on teha taustakontrolli, et teha kindlaks, kas isik võib kujutada endast ohtu sisejulgeolekule või avalikule korrale, on vaja juurdepääsu EESile, ETIASele, VISile ja ECRIS-TCN-süsteemile, tuleks muuta vastavalt määrust (EÜ) nr 767/2008, määrust (EL) 2017/2226, määrust (EL) 2018/1240 ja määrust (EL) No 2019/816, et sätestada see täiendav juurdepääsuõigus, mida praegu ei ole nende määrustega ette nähtud. Määruse (EL) nr 2019/816 puhul tuleks muudatus teha muutuva geomeetriaga seotud põhjustel mitte käesoleva, vaid teise määrusega.

(43) Isiku tuvastamiseks või julgeolekukontrolli jaoks Euroopa andmebaasides EES, ETIAS, VIS ja ECRIS-TCN päringute tegemiseks tuleks kasutada määrusega (EL) 2019/817 loodud Euroopa otsinguportaali.

(44) Kuna taustakontrolli tõhus tegemine sõltub asjaomaste isikute ja nende julgeolekualase tausta õigest tuvastamisest, on Euroopa andmebaasidest päringute

[30] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/816, millega luuakse kesksüsteem nende liikmesriikide väljaselgitamiseks, kellel on teavet kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste kohta, et täiendada Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS-TCN), ning muudetakse määrust (EL) 2018/1726 (ELT L 135, 22.5.2019, lk 1–26).

tegemine sel eesmärgil õigustatud iga andmebaasi loomise aluseks olevate eesmärkidega, milleks on liidu välispiiride tõhus haldamine, liidu sisejulgeolek ning liidu varjupaiga- ja tagasisaatmispoliitika tõhus elluviimine.

(45) Kuna liikmesriigid üksi ei suuda saavutada käesoleva määruse eesmärke, milleks on Schengeni alale sisenevate isikute kontrolli tugevdamine ja nende suunamine asjakohaste menetluste juurde, on vaja kehtestada liidu tasandil ühised normid. Seega võib liit kehtestada meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(46) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kooskõlas kõnealuse protokolli artikliga 4 kuue kuu jooksul pärast nõukogu poolt otsuse tegemist käesoleva määruse kohta, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses või mitte.

(47) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ[31]; seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(48) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ[32] artikli 1 punktis A osutatud valdkonda.

(49) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes otsuse 2008/146/EÜ[33] artikliga 3.

(50) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse

---

31 Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

32 Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

33 Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes otsuse 2011/350/EL[34] artikliga 3.

(51) Küprose, Bulgaaria, Rumeenia ja Horvaatia puhul on käesolev määrus Schengeni *acquis*'l põhinev või sellega muul viisil seotud akt 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 1, 2005. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 1 ja 2011. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 1 tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega kehtestatakse liikmesriikide välispiiridel taustakontroll kõigile kolmandate riikide kodanikele, kes on ületanud välispiiri ebaseaduslikult, kes on piirikontrolli käigus taotlenud rahvusvahelist kaitset, ilma et nad vastaksid territooriumile sisenemise tingimustele, või kes on maabunud pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni, enne kui nad suunatakse asjakohase menetluse juurde.

Taustakontrolli eesmärk on Schengeni alale sisenevate isikute kontrolli tugevdamine ja nende suunamine asjakohaste menetluste juurde.

Taustakontrolli käigus tuvastatakse kõik taustakontrolli läbivad kolmandate riikide kodanikud ja kontrollitakse asjaomastest andmebaasidest, kas taustakontrolli läbivad isikud ei kujuta endast ohtu sisejulgeolekule. Taustakontrolli osaks on vajaduse korral ka tervisekontroll, et teha kindlaks haavatavad isikud, kes vajavad tervishoiuteenuseid. ja isikud, kes kujutavad endast ohtu rahvatervisele. Tervisekontrolli võetakse arvesse inimeste suunamisel asjakohaste menetluste juurde.

Taustakontrolli tehakse ka liikmesriikide territooriumil, kui ei ole teavet selle kohta, et kolmanda riigi kodanikku oleks kontrollitud välispiiril.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „välispiiri ebaseaduslik ületamine" – liikmesriigi välispiiri ületamine maa-, mere- või õhuteed pidi väljaspool piiripunkte ja väljaspool nende kindlaksmääratud lahtiolekuaega, nagu on sätestatud määruse (EL) 2016/399 artikli 5 lõikes 3;

2. „oht rahvatervisele" – oht rahvatervisele määruse (EL) 2016/399 artikli 2 punkti 21 tähenduses;

[34] Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

3. „isikusamasuse kontroll“ – andmekogumite võrdlemise protsess väidetava isikusamasuse kindlakstegemiseks (üks-ühele kontroll);

4. „tuvastamine“ – isikusamasuse kindlakstegemise protsess muu hulgas andmebaasis tehtava otsingu kaudu, mille käigus võrreldakse andmeid mitmete andmekogumitega (üks-mitmele kontroll);

5. „kolmanda riigi kodanik” – isik, kes ei ole liidu kodanik Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 20 lõike 1 tähenduses ja kes ei oma liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust määruse (EL) 2016/399 artikli 2 punktis 5 määratletud tähenduses.

Artikkel 3

Taustakontroll välispiiril

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on:

   (a) kinni peetud seoses liikmesriigi välispiiri ebaseadusliku ületamisega maa-, mere- või õhuteed pidi, välja arvatud need kolmandate riikide kodanikud, kelle biomeetrilisi andmeid liikmesriik ei ole vastavalt määruse (EL) 603/2013 artikli 14 lõigetele 1 ja 3 kohustatud koguma muul põhjusel kui nende vanuse tõttu, või

   (b) maabunud liikmesriigi territooriumile pärast otsingu- ja päästeoperatsiooni.

   Taustakontrolli kohaldatakse nende isikute suhtes olenemata sellest, kas on taotlenud rahvusvahelist kaitset.

2. Taustakontrolli kohaldatakse ka kõigi kolmandate riikide kodanike suhtes, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset välispiiril asuvas piiripunktis või transiiditsoonis ja kes ei vasta määruse (EL) 2016/399 artiklis 6 sätestatud territooriumile sisenemise tingimustele.

3. Taustakontroll ei takista määruse (EL) 2016/399 artikli 6 lõike 5 kohaldamist, välja arvatud juhul, kui isik, kes on määruse (EL) 2016/399 artikli 6 lõike 5 punkti c kohaselt liikmesriigi tehtud üksikotsusega loa saanud, taotleb rahvusvahelist kaitset.

Artikkel 4

Liikmesriigi territooriumile sisenemise luba

1. Taustakontrolli ajal ei ole artikli 3 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutel lubatud liikmesriigi territooriumile siseneda.

2. Kui taustakontrolli tegemise ajal selgub, et asjaomane kolmanda riigi kodanik vastab määruse (EL) 2016/399 artiklis 6 sätestatud territooriumile sisenemise tingimustele, tuleb taustakontroll lõpetada ja asjaomasele kolmanda riigi kodanikule tuleb anda luba siseneda liikmesriigi territooriumile, ilma et see piiraks kõnealuse määruse artikli 5 lõikes 3 osutatud karistuste kohaldamist.

Artikkel 5

Taustakontroll liikmesriigi territooriumil

Liikmesriigid teevad taustakontrolli oma territooriumilt leitud kolmandate riikide kodanikele, kui ei ole teavet selle kohta, et isik on liikmesriikide territooriumile sisenemiseks ületanud välispiiri seaduslikult.

Artikkel 6

Taustakontrolli tegemise nõuded

1. Artiklis 3 nimetatud juhtudel tehakse taustakontroll kohas, mis asub välispiiril või selle lähedal.

2. Artiklis 5 nimetatud juhtudel tehakse taustakontroll sobivas kohas liikmesriigi territooriumil.

3. Artiklis 3 nimetatud juhtudel tehakse taustakontroll viivitamata ja viiakse igal juhul lõpule viie päeva jooksul alates isiku kinnipidamisest välispiiril, asjaomase liikmesriigi territooriumile maabumisest või piiripunkti läbimisest. Erandjuhul, kui ebaproportsionaalselt suur arv kolmandate riikide kodanikke peab läbima taustakontrolli ühel ja samal ajal, mistõttu on tegelikult võimatu taustakontrolli nimetatud tähtaja jooksul lõpule viia, võib viiepäevast tähtaega pikendada maksimaalselt täiendava viie päeva võrra.

   Artikli 3 lõike 1 punktis a nimetatud selliste isikute puhul, kelle suhtes kohaldatakse määruse (EL) 603/2013 artikli 14 lõikeid 1 ja 3 ning kes jäävad füüsiliselt välispiirile kauemaks kui 72 tundi, lühendatakse taustakontrolli tegemise tähtaega kahe päevani.

4. Liikmesriik teatab komisjonile viivitamata lõikes 3 osutatud erandjuhust. Liikmesriik teatab komisjonile viivitamata, kui taustakontrolli tähtaja pikendamiseks enam põhjust ei ole.

5. Artiklis 5 nimetatud taustakontroll tehakse viivitamata ja viiakse igal juhul lõpule kolme päeva jooksul alates isiku kinnipidamisest.

6. Taustakontroll koosneb järgmistest kohustuslikest osadest:

   (a) esialgne tervise- ja haavatavuse kontroll, mis on sätestatud artiklis 9;

   (b) isiku tuvastamine, mis on sätestatud artiklis 10;

   (c) biomeetriliste andmete registreerimine asjakohastes andmebaasides, nagu on osutatud artikli 14 lõikes 6, kui seda ei ole veel tehtud;

   (d) julgeolekukontroll, mis on sätestatud artiklis 11;

   (e) artiklis 13 sätestatud taustakontrolli kokkuvõtte täitmine;

   (f) asjakohase menetluse juurde suunamine, nagu on sätestatud artiklis 14.

7. Liikmesriigid määravad asutused, kes on pädevad taustakontrolli tegema. Liikmesriigid kasutavad sobilikke töötajaid ja piisavalt vahendeid, et teha taustakontrolli tõhusalt.

   Liikmesriigid määravad artiklis 9 sätestatud tervisekontrolli tegema kvalifitseeritud meditsiinitöötajad. Vajaduse korral tuleb kaasata ka liikmesriigi lastekaitseasutused

ja riiklik inimkaubanduse vastase võitluse raportöör.

Pädevaid asutusi võivad taustakontrolli tegemisel abistada või toetada Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ja [Euroopa Liidu Varjupaigaameti] eksperdid või kontaktametnikud ja rühmad oma volituste piires.

Artikkel 7

Põhiõiguste järelevalve

1. Liikmesriigid kehtestavad vajalikud sätted, et uurida väiteid põhiõiguste rikkumise kohta seoses taustakontrolliga.

2. Iga liikmesriik loob sõltumatu järelevalvemehhanismi selleks, et:

– tagada taustakontrolli käigus vastavus ELi ja rahvusvahelise õigusele, sealhulgas põhiõiguste hartale;

– tagada vastavus liikmesriigi õigusnormidele, mis reguleerivad asjaomase isiku kinnipidamist, eeskätt kinnipidamise aluseid ja kestust, kui see on kohaldatav;

– tagada, et väiteid põhiõiguste rikkumise kohta seoses taustakontrolliga, sealhulgas seoses juurdepääsuga varjupaigamenetlusele ning kõrvalekaldumisega tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttest, käsitletakse tulemuslikult ja põhjendamatu viivituseta.

Liikmesriigid võtavad mehhanismi sõltumatuse tagamiseks kasutusele asjakohased kaitsemeetmed.

Põhiõiguste Amet annab liikmesriikidele välja üldised suunised järelevalvemehhanismi loomise ja sõltumatu toimimise kohta. Peale selle võivad liikmesriigid taotleda Põhiõiguste Ametilt tuge riiklike järelevalvemehhanismide, sealhulgas mehhanismi sõltumatuse kaitsemeetmete ning järelevalvemetoodika ja asjakohaste koolituskavade kujundamisel.

Liikmesriigid võivad kutsuda asjaomaseid riiklikke, rahvusvahelisi ja valitsusväliseid organisatsioone ja asutusi järelevalves osalema.

Artikkel 8

Teavitamine

1. Taustakontrolli läbivat kolmanda riigi kodanikku teavitatakse lühidalt taustakontrolli eesmärgist ja tegemise korrast:

(a) taustakontrolli etapid ja tegemise kord ning selle võimalikud tulemused;

(b) kolmanda riigi kodaniku õigused ja kohustused taustakontrolli käigus, sealhulgas tema kohustus mitte lahkuda taustakontrolli ajal ettenähtud asutusest.

2. Lisaks saab ta vastavalt vajadusele taustakontrolli käigus järgmist teavet:

(a) kolmandate riikide kodanike sisenemise nõuete ning asjaomasesse liikmesriiki sisenemise, seal viibimise ja elamise tingimuste suhtes kohaldatavad õigusnormid, nagu on ette nähtud määrusega (EL) 2016/399 [Schengeni piirieeskirjad], niivõrd kuivõrd seda teavet ei ole juba antud;

(b) kui kolmanda riigi kodanik on taotlenud või on märke sellest, et ta soovib taotleda rahvusvahelist kaitset, teave kohustuse kohta taotleda rahvusvahelist kaitset liikmesriigis, kuhu ta esimesena sisenes või kus ta viibib seaduslikult, mis on sätestatud määruse (EL) nr XXX/XXX [endine Dublini määrus] artikli [9 lõigetes 1 ja 2], teave selle kohustuse täitmata jätmise tagajärgede kohta, mis on sätestatud kõnealuse määruse artikli [10 lõikes 1], kõnealuse määruse artikliga 11 ettenähtud teave ning teave rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisele järgnevate menetluste kohta;

(c) liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike kohustus tagasi pöörduda vastavalt direktiivile XXXXX [tagasisaatmisdirektiiv];

(d) võimalused osaleda programmis, millega pakutakse logistilist, rahalist ning muud materiaalset ja mitterahalist abi vabatahtliku lahkumise toetamiseks;

(e) ümberpaigutamises osalemise tingimused vastavalt määruse (EL) nr XXX/XXX [endine Dublini määrus] artiklile XX;

(f) määruse (EL) 2016/679[35] [isikuandmete kaitse üldmäärus] artiklis 13 osutatud teave.

3. Taustakontrolli käigus antav teave esitatakse keeles, millest kolmanda riigi kodanik aru saab või millest arusaamist võib temalt mõistlikult eeldada. Teave esitatakse kirjalikult ja erandjuhul vajaduse korral suuliselt, kasutades suulise tõlke teenuseid. Teave esitatakse asjakohasel viisil, võttes arvesse isiku vanust ja sugu.

4. Liikmesriigid võivad anda loa asjakohastele ja pädevatele riiklikele, rahvusvahelistele ja valitsusvälistele organisatsioonidele ja asutustele anda kolmandate riikide kodanikele taustakontrolli käigus selle artikli kohast teavet vastavalt liikmesriigi õigusega ettenähtud sätetele.

Artikkel 9

Tervisekontroll ja haavatavus

1. Artiklis 3 nimetatud taustakontrolli suunatud kolmanda riigi kodanikule tehakse esialgne tervisekontroll, et teha kindlaks, kas isik vajab viivitamata ravi või tuleb ta rahvatervise huvides isoleerida, välja arvatud juhul, kui asjaomased pädevad asutused on konkreetse kolmanda riigi kodaniku üldseisundiga seotud asjaoludele ja tema taustakontrolli suunamise põhjustele tuginedes veendunud, et esialgne tervisekontroll ei ole vajalik. Sellisel juhul teavitavad nad isikut sellest.

2. Kui see on asjakohane, siis kontrollitakse, kas lõikes 1 nimetatud isik on haavatavas olukorras, piinamisohver või kas tal on vastuvõtu või menetlusega seoses erivajadusi vastuvõtutingimuste direktiivi [uuesti sõnastatud] artikli 20 tähenduses.

3. Kui on märke sellest, et kolmanda riigi kodanik on haavatav või tal on vastuvõtu või menetlusega seoses erivajadused, saab ta õigeaegset ja piisavat tuge, pidades silmas tema füüsilist ja vaimset tervist. Alaealisele pakuvad koostöös lastekaitseasutustega tuge töötajad, kes on koolitatud ja kvalifitseeritud alaealistega tegelemiseks.

[35] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016).

4. Kui see loetakse asjaoludele tuginedes vajalikuks, tehakse artiklis 5 nimetatud taustakontrolli suunatud kolmanda riigi kodanikule esialgne tervisekontroll, eeskätt selleks, et teha kindlaks, kas isik vajab oma tervisliku seisundi tõttu viivitamata ravi, eriabi või tuleb ta isoleerida.

Artikkel 10

Tuvastamine

1. Kui seda ei ole veel tehtud määruse (EL) 2016/399 artikli 8 kohaldamise käigus, tuvastatakse või tehakse kindlaks artikli 3 või artikli 5 kohaselt taustakontrolli suunatud kolmanda riigi kodaniku isik, kasutades eelkõige järgmisi andmeid ja dokumente ning riiklikke ja Euroopa andmebaaside:

   (a) isikut tõendavad, reisi- või muud dokumendid;

   (b) asjaomase kolmanda riigi kodaniku esitatud või temalt saadud andmed või teave ning

   (c) biomeetrilised andmed.

2. Lõikes 1 osutatud isiku tuvastamiseks teevad pädevad asutused päringud kõigis asjakohastes riiklikes andmebaasides ning määruse (EL) 2019/817 artiklis 17 nimetatud ühises isikuandmete hoidlas. Selleks kasutatakse kolmanda riigi kodanikult taustakontrolli käigus otse saadud biomeetrilisi andmeid ja identiteediandmeid ning reisidokumendi andmeid, kui need on olemas.

3. Kui kolmanda riigi kodaniku biomeetrilisi andmeid ei saa kasutada või nende lõikes 2 nimetatud andmete alusel ei õnnestu päringut teha, tehakse lõikes 2 nimetatud päring kas kolmanda riigi kodaniku identiteediandmete ning isikut tõendava, reisi- või muu dokumendi andmete kombinatsiooni alusel või kolmanda riigi kodaniku esitatud identiteediandmete alusel.

4. Kontrolli käigus kontrollitakse võimaluse korral vähemalt ühte biomeetrilistest tunnustest, mis on kantud isikut tõendavasse, reisi- või muusse dokumenti.

Artikkel 11

Julgeolekukontroll

1. Artikli 3 või artikli 5 kohaselt taustakontrolli suunatud kolmanda riigi kodanikule tehakse julgeolekukontroll kontrollimaks, et isik ei kujuta endast ohtu sisejulgeolekule. Julgeolekukontroll võib hõlmata nii kolmanda riigi kodanikku kui ka tema valduses olevaid esemeid. Kõigi läbivaatuste puhul kohaldatakse asjaomase liikmesriigi õigust.

2. Lõikes 1 nimetatud julgeolekukontrolli läbiviimisel ja kui seda ei ole veel tehtud määruse (EL) 2016/399 artikli 8 lõike 3 punkti a alapunkti vi kohaselt, teeb pädev asutus päringud asjakohastes riiklikes ja liidu andmebaasides, eelkõige Schengeni infosüsteemis (SIS).

3. Kui seda pole veel tehtud määruse (EL) 2016/388 artiklis 8 nimetatud kontrolli käigus, teeb pädev asutus artikli 10 lõikes 1 nimetatud andmetega ja kasutades vähemalt kõnealuse lõike punktis c nimetatud andmeid päringud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis (EES), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemis (ETIAS),

sealhulgas määruse (EL) 2018/1240 artiklis 29 nimetatud ETIASe jälgimisnimekirjas, viisainfosüsteemis (VIS), ECRIS-TCN-süsteemis, kui tegemist on süüdimõistvate kohtuotsustega terroriaktide ja muude raskete kuritegude eest, määruse (EL) 2016/794 artikli 18 lõike 2 punktis a nimetatud eesmärgil töödeldavates Europoli andmetes ning Interpoli hoiatusteadetega seotud reisidokumentide andmebaasis (Interpoli TDAWN).

4. EESis, ETIASes ja VISis lõike 3 kohaselt päringu tegemisel peavad saadud andmed piirduma järgmisega: reisiloa andmisest keeldumine, sisenemiskeelud või otsused keelduda viisa või elamisloa andmisest ja otsused viisa või elamisluba kehtetuks tunnistada või tühistada, kui keeldumise või otsuse aluseks on julgeolekukaalutlused.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles esitatakse andmete kasutamise üksikasjalik kord ja kirjeldus. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 15 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 12

Julgeolekukontrolli tegemise kord

1. Artikli 10 lõikes 2 ja artikli 11 lõikes 2 sätestatud päringute esitamiseks võib juhul, kui päringud on seotud ELi infosüsteemide ja ühise isikuandmete hoidlaga, kasutada Euroopa otsinguportaali kooskõlas määruse (EL) 2019/817 II peatükiga ja määruse (EL) 2019/818[36] II peatükiga.

2. Kui artikli 11 lõike 3 kohaselt tehtud päringu tulemusel leitakse kokkulangevus andmetega ühes infosüsteemidest, peab pädeval asutusel olema juurdepääs, et tutvuda vastavas infosüsteemis kokkulangevate andmetega seotud toimikuga, selleks et teha kindlaks sisejulgeolekurisk, nagu on osutatud artikli 11 lõikes 1.

3. Kui artikli 11 lõike 3 kohaselt tehtud päringuga leitakse kokkulangevus Europoli andmetega, teatab liikmesriigi pädev asutus sellest Europolile, selleks et võtta vajaduse korral asjakohaseid järelmeetmeid kooskõlas asjakohaste õigusaktidega.

4. Kui artikli 11 lõike 3 kohaselt tehtud päringuga leitakse kokkulangevus Interpoli hoiatusteadetega seotud reisidokumentide andmebaasis (Interpoli TDAWN), teatab liikmesriigi pädev asutus sellest liikmesriigi Interpoli riiklikule keskbüroole, kes päringu esitas, selleks et võtta vajaduse korral asjakohaseid järelmeetmeid kooskõlas asjakohaste õigusaktidega.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega nähakse ette taustakontrolli tegemise eest vastutavate asutuste ja Interpoli riiklike keskbüroode, Europoli riikliku üksuse ja ECRIS-TCN keskasutuste koostöö kord, et teha kindlaks sisejulgeolekurisk. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 15 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

[36] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/818, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik politsei- ja õiguskoostöö, varjupaiga ja rände valdkonnas (ELT L 135, 22.5.2019, lk 85).

Artikkel 13

Taustakontrolli kokkuvõte

Pärast taustakontrolli lõpetamist täidab pädev asutus artiklis 3 ja artiklis 5 osutatud isiku kohta I lisas esitatud vormi, mis sisaldab järgmist teavet:

(a) nimi, sünniaeg ja -koht ning sugu;

(b) esialgne info isiku kodakondsuste kohta, riikide kohta, kus ta enne saabumist elas, ja keelte kohta, mida ta räägib;

(c) ebaseadusliku saabumise, sisenemise või, kui see on asjakohane, ebaseadusliku riigis viibimise või elamise põhjus, sealhulgas teave selle kohta, kas isik on avaldanud soovi rahvusvahelise kaitse saamiseks;

(d) saadud teave isiku reisiteekonna kohta, sealhulgas lähtekoht, eelmised elukohad, läbitud kolmandad riigid ja riigid, kus võib olla kaitset taotletud või saadud, ning kavandatud sihtkoht liidus;

(e) teave selle kohta, kas isikule on ebaseadusliku piiriületusega seoses andnud abi teised isikud või kuritegelik organisatsioon, ning kui kahtlustatakse rändajate ebaseaduslikku üle piiri toimetamist, siis teave selle kohta.

Artikkel 14

Taustakontrolli tulemus

1. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 punktides a ja b nimetatud kolmanda riigi kodanikud,

   – kes ei ole taotlenud rahvusvahelist kaitset ja

   – kelle taustakontrolli tulemusel ei selgunud, et nad vastavad määruse (EL) 2016/399 artiklis 6 esitatud territooriumile sisenemise tingimustele,

   suunatakse pädevatesse asutustesse, et kohaldada direktiivi (EL) 2008/115/EÜ (tagasisaatmisdirektiiv) kohaseid menetlusi.

   Juhul kui tegemist ei ole otsingu- ja päästeoperatsiooniga, võidakse isikul keelata siseneda määruse (EL) 2016/399 artikli 14 kohaselt.

   Artiklis 13 osutatud vorm edastatakse asjaomasele asutusele, kuhu kolmanda riigi kodanik suunatakse.

2. Kolmanda riigi kodanik, kes esitas rahvusvahelise kaitse taotluse, suunatakse määruse (EL) nr XXX/XXX [varjupaigamenetluse määrus] artiklis XY nimetatud asutustesse koos käesoleva määruse artiklis 13 osutatud vormiga. Seda tehes märgib taustakontrolli tegev asutus kokkuvõttes ära kõik asjaolud, mis võivad esmapilgul olla olulised, et suunata asjaomane kolmanda riigi kodanik kiirendatud läbivaatamismenetlusse või piirimenetlusse.

3. Kui kolmanda riigi kodanik paigutatakse ümber määruse (EL) nr XXXX/XXXX [Dublini määrus] artikliga XX loodud solidaarsusmehhanismi alusel, suunatakse asjaomane kolmanda riigi kodanik asjaomase liikmesriigi pädevatesse asutustesse koos artiklis 13 osutatud vormiga.

4. Artiklis 5 osutatud selliste kolmandate riikide kodanike suhtes,

– kes ei ole taotlenud rahvusvahelist kaitset ja

– kelle taustakontrolli tulemusel ei selgunud, et nad vastavad territooriumile sisenemise ja seal viibimise tingimustele,

tuleb kohaldada tagasisaatmismenetlust vastavalt direktiivile 2008/115/EÜ.

5. Kui artikli 5 kohaselt taustakontrolli suunatud kolmanda riigi kodanik avaldab soovi rahvusvahelise kaitse saamiseks, nagu on osutatud määruse (EL) nr XXX/XXX (varjupaigamenetluse määrus) artiklis 25, kohaldatakse vastavalt käesoleva artikli lõiget 2.

6. Kui kolmanda riigi kodaniku suhtes kohaldatakse määrust (EL) nr XXX/XXX [Eurodaci määrus], võtab pädev asutus isikult kõnealuse määruse artiklites [10, 13, 14 ja 14a] sätestatud biomeetrilised andmed ja edastab need kooskõlas kõnealuse määrusega.

7. Kui artikli 3 lõikes 1 ja artiklis 5 osutatud kolmanda riigi kodanik suunatakse kas varjupaiga- või tagasisaatmismenetluse juurde, lõpeb taustakontroll. Kui kõik kontrollid ei ole artikli 6 lõigetega 3 ja 5 ettenähtud tähtaegade jooksul lõpule viidud, lõpeb isiku taustakontroll sellegipoolest ja ta suunatakse asjakohase menetluse juurde.

Artikkel 15

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 16

Määruse (EÜ) nr 767/2008 muutmine

Määrust (EÜ) nr 767/2008 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 6 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Juurdepääs VISile andmete kohta päringute tegemiseks antakse üksnes ETIASe kesküksuse ja liikmesriikide ametiasutuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele, sealhulgas määruse (EL) 2018/1240 lõike 8 kohaselt määratud ETIASe riiklike üksuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele, kellel on artiklites 15–22 sätestatud eesmärkide kohane pädevus, liikmesriikide ametiasutuste ja liidu asutuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele, kellel on määruse (EL) 2019/817 artiklites 20 ja 21 sätestatud eesmärkide kohane pädevus, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/XXX[37] artikli 6 lõikes 6 sätestatud pädevatele asutustele. Selline juurdepääs on piiratud sellega, mis on vajalik nende ülesannete täitmiseks nimetatud eesmärkide jaoks ja sellega, mis on proportsionaalne taotletavate eesmärkidega.“;

[37] Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] määrus (EL) nr XXX, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817.

Artikkel 17

Määruse (EL) 2017/2226 muutmine

Määrust (EL) 2017/2226 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 6 lõikele 1 lisatakse järgmine punkt l:

(l) „toetada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2020/XXX[38] kehtestatud taustakontrolli eesmärke, eelkõige kõnealuse määruse artiklis 10 sätestatud kontrollide osas.“

(2) Artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„2a. Määruse (EL) 2020/XXX artikli 5 lõikes 6 osutatud pädevatel asutustel on juurdepääs riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile andmetes päringute tegemiseks.“;

(b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„Juurdepääs ühises isikuandmete hoidlas säilitatavate EESi andmete kohta päringute tegemiseks antakse üksnes liikmesriikide ametiasutuste ja liidu asutuste nõuetekohaselt volitatud töötajatele, kes on pädevad täitma määruse (EL) 2019/817 artiklis 20, artiklis 20a ja artiklis 21 sätestatud eesmärke. Selline juurdepääs on piiratud sellega, mis on vajalik nende ülesannete täitmiseks nimetatud eesmärkide jaoks ja sellega, mis on proportsionaalne taotletavate eesmärkidega.“

Artikkel 18

Määruse (EL) 2018/1240 muutmine

Määrust (EL) 2018/1240 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 4 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) aitab parandada julgeolekut, hinnates põhjalikult taotlejaid, et teha kindlaks, kas nad võivad kujutada endast sisejulgeolekuohtu, enne nende saabumist välispiiril asuvasse piiripunkti, ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2020/XXX[39] [taustakontrolli määrus] sätestatud taustakontrolli läbivaid isikuid, et selgitada välja, kas on faktilisi tõendeid või faktilistel tõenditel põhinevaid põhjendusi, mille alusel järeldada, et isiku viibimine liikmesriikide territooriumil kujutab endast julgeolekuohtu;“

(2) Artikli 13 lõige 5 asendatakse järgmisega:

---

[38] Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] määrus (EL) nr XXX, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817.

[39] Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] määrus (EL) nr XXX, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817.

„5. Iga liikmesriik määrab käesoleva artikli lõigetes 1, 2 ja 4 osutatud pädevad riiklikud asutused ja määruse (EL) 2020/XXX artikli 5 lõikes 6 osutatud pädeva asutuse ning edastab nende asutuste loetelu viivitamata eu-LISA-le kooskõlas käesoleva määruse artikli 87 lõikega 2. Selles loetelus täpsustatakse, millisel eesmärgil on iga asutuse nõuetekohaselt volitatud töötajatel juurdepääs ETIASe infosüsteemis säilitatavatele andmetele kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 1, 2 ja 4.“

Artikkel 19

Määruse (EL) 2019/817 muutmine

Määrust (EL) 2019/817 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 17 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„Ühine isikuandmete hoidla, milles luuakse iga EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis või ECRIS-TCNis registreeritud isiku kohta toimik, mis sisaldab artiklis 18 osutatud andmeid, luuakse eesmärgiga hõlbustada EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis ja ECRIS-TCNis registreeritud isikute õiget tuvastamist vastavalt artiklile 20 ja artiklile 20a ning sellele kaasa aidata, toetada mitme identiteedi detektori toimimist vastavalt artiklile 21 ning hõlbustada ja lihtsustada määratud asutuste ja Europoli juurdepääsu EESile, VISile, ETIASele ja Eurodacile, kui see on vajalik terroriaktide või muude raskete kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks või uurimiseks vastavalt artiklile 22.“

(2) Lisatakse artikkel 20a:

„Artikkel 20a

Juurdepääs ühisele isikuandmete hoidlale isikusamasuse tuvastamise eesmärgil vastavalt määrusele (EL) 2020/XXX

1. Määruse (EL) 2020/XXX artikli 6 lõike 7 kohaselt määratud pädev asutus teeb päringu ühisest isikuandmete hoidlast üksnes isiku tuvastamiseks vastavalt kõnealuse määruse artiklile 10, tingimusel et menetlus algatati asjaomase isiku juuresolekul.

2. Kui päringust selgub, et asjaomase isiku andmeid säilitatakse ühises isikuandmete hoidlas, antakse pädevale asutusele juurdepääs päringu tegemiseks artikli 18 lõikes 1 osutatud andmetest ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/818 artikli 18 lõikes 1 osutatud andmetest.“

Artikkel 20

Hindamine

[Kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumist esitab komisjon aruande määruses sätestatud meetmete rakendamise kohta.]

Komisjon hindab käesolevat määrust mitte varem kui [viis] aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise kuupäeva ja seejärel iga viie aasta järel. Komisjon esitab peamiste järelduste aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele. Liikmesriigid esitavad komisjonile kõik selle aruande koostamiseks vajalikud andmed hiljemalt kuus kuud enne [viieaastase] tähtaja lõppu.

Artikkel 21

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226 ja (EL) 2018/1240

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (programmi teemavaldkond)

Rubriik 4 (Ränne ja piirihaldus). Jaotis 11. Piirihaldus

Välispiiride kaitse:

isikute kontrollimine ja tõhusa valve teostamine välispiiride ületamisel

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:

☑ **uut meedet**

☐ **olemasoleva meetme pikendamist**

☐ **ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega**

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Käesolev ettepanek on jätkuks Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2019. aasta septembris avalikustatud kavatsusele võtta vastu uus rände- ja varjupaigalepe, millega nähakse ette terviklik lähenemisviis välispiiridele, varjupaiga- ja tagasisaatmissüsteemidele, inimeste vaba liikumist võimaldavale Schengeni alale ja välismõõtmele.

Ettepanek esitatakse koos komisjoni teatisega uue rände- ja varjupaigaleppe kohta, mille eesmärk on tugevdada vastastikust usaldust liikmesriikide vahel.

Lühiperspektiivis peavad liikmesriigid määrama taustakontrolliks pädevad asutused ja seadma sisse selle jaoks vajaliku taristu. Lisaks peavad nad võtma meetmeid, et luua mehhanism põhiõiguste üle järelevalvamiseks taustakontrolli käigus. Sellega seoses võib juhtuda, et eeskätt kõige suurema surve all olevates liikmesriikides tuleb esimese kahe aasta jooksul teha suuremaid investeeringuid kui järgnevatel aastatel.

Pikas perspektiivis peavad liikmesriigid välja arendama taustakontrollikeskused ja neid haldama, tagama vajaliku ja piisavalt koolitatud personali ning säilitama järelevalvemehhanismi.

1.4.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Käesoleva ettepaneku eesmärk on aidata kaasa tervikliku ja vastupidava kontrollide süsteemi loomisele välispiiridel, selleks et hõlbustada varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlusi.

Liikmesriigid üksi ei suuda käesoleva ettepaneku eesmärke piisavalt hästi saavutada. Schengeni piirieeskirjade põhjenduse 6 kohaselt „ei ole piirikontroll üksnes selle liikmesriigi huvides, kelle piiril seda teostatakse, vaid kõigi liikmesriikide huvides, kes on kaotanud piirikontrolli sisepiiridel. Piirikontroll peaks aitama võidelda ebaseadusliku sisserände ja inimkaubandusega ning vältida ohtu liikmesriikide sisejulgeolekule, avalikule korrale, rahvatervisele ja rahvusvahelistele suhetele.“

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*)

Võrreldes praegu kohaldatavate menetlustega, annab kavandatav taustakontroll eelkõige järgmist lisaväärtust:

– aitab kehtestada ühtsed eeskirjad nende kolmandate riikide kodanike kindlakstegemiseks, kes ei vasta Schengeni piirieeskirjades osutatud territooriumile sisenemise tingimustele, ja suunab need kodanikud tervise- ja julgeolekukontrolli välispiiridel;

– tagab, et siseneda ei lubata nendel kolmandate riikide kodanikel, kelle staatus ei ole veel kinnitust leidnud, ja aitab seega ära hoida nende põgenemise;

– aitab hõlpsamini kindlaks teha ja kohaldada asjakohaseid menetlus, milleks on tagasisaatmine või, juhul kui on taotletud rahvusvahelist kaitset, tavaline varjupaigamenetlus, kiirendatud menetlus, piiril toimuv varjupaigamenetlus või ümberpaigutamine teise liikmesriiki, ning

– loob raamistiku ka nendele kolmandate riikide kodanikele taustakontrolli tegemiseks, kes on sisenenud liikmesriigi territooriumile ilma loata ja kes on seal kinni peetud.

1.4.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Ettepaneku koostamisel võeti arvesse tavapärast töövoogu, mida rakendatakse praegu Itaalias ja Kreekas esmase vastuvõtu piirkondades, millele on viidatud määruses 2019/1896. Sellega nähakse ette tihe koostöö liikmesriigi asutuste, komisjoni, asjaomaste liidu ametite ja teiste liikmesriikide ekspertide vahel ning see aitab lahendada spetsiifilisi probleeme, mis tekivad nende liikmesriikide välispiiril, kus rändesurve on eriti suur.

1.4.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Käesolev ettepanek on üks uue rände- ja varjupaigaleppe seadusandlikest elementidest, sellega nähakse ette üks osa üldisest rändehalduse raamistikust ning see on täielikult kooskõlas ettepanekutega võtta vastu varjupaiga- ja rändehalduse määrus, varjupaigamenetluse määrus ja kriisiolukordade lahendamise määrus ning uuesti sõnastatud Eurodaci määruse muudetud ettepanekuga.

Koos nende ettepanekutega on käesoleva ettepaneku eesmärk aidata kaasa terviklikule rändekäsitusele ning luua sujuv seos rändeprotsessi kõigi etappide vahel alates saabumisest kuni rahvusvahelise kaitse taotluste menetlemiseni ja vajaduse korral tagasisaatmiseni. See peaks käima käsikäes põhiõiguste täieliku austamisega. Sel eesmärgil tehakse ettepanek tagada, et iga liikmesriik loob sõltumatu järelevalvemehhanismi tagamaks, et taustakontrolli käigus järgitakse põhiõigusi ja et iga väidetavat põhiõiguste rikkumist uuritakse nõuetekohaselt.

Taustakontrolli järelevalvemehhanism peaks olema uue varjupaiga- ja rändehalduse määrusega ettenähtud rändeolukorra juhtimise ja seire osa. Liikmesriigid peaksid integreerima oma järelevalvemehhanismi tulemused varjupaiga- ja rändehalduse määrusega ettenähtud riiklikusse strateegiasse.

Käesolev ettepanek ei mõjuta varjupaiga ja tagasisaatmise valdkonnas kehtivaid menetlusi ega takista üksikute õiguste teostamist, vaid sellega luuakse esimene sisenemiseelne etapp, mille eesmärk on nende menetluste parem kasutamine.

Taustakontrolli tulemuse alusel tuleks kolmandate riikide kodanikud suunata asjaomastesse ametiasutustesse, kes peaksid taustakontrolli käigus taustakontrolli kokkuvõttesse kogutud teavet kasutades tegema asjakohase otsuse.

Taustakontrolli käigus kogutud teave peaks seega aitama vastavate menetluste eesmärke tõhusamalt saavutada. See peaks eelkõige aitama asjaomastel varjupaigaasutustel kindlaks teha need varjupaigataotlejad, kes kuuluvad piirimenetluse kohaldamisalasse, kooskõlas varjupaigamenetluse määruses kavandatud muudatustega. See peaks samuti aitama võidelda rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega ja parandada piirikontrolli rändevoogude parema mõistmise kaudu.

Taustakontrolli käigus kogutud biomeetrilised andmed, millele on viidatud määruses XXXX [Eurodaci määrus], koos Eurodaci määruse artiklites [10, 13, 14 ja 14a] nimetatud andmetega tuleks edastada Eurodacile nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle suhtes kehtib sõrmejälgede võtmise kohustus, tugevdades seega kolmandate riikide kodanikelt sõrmejälgede võtmise ja nende registreerimise kohustust. Taustakontroll lihtsustab ka ELi teiste suuremahuliste IT-süsteemide, näiteks Schengeni infosüsteemi kontrollimist tagasisaatmise eesmärgil.

1.5. Kestus ja finantsmõju

☐ **Piiratud kestusega**

☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA

☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☑ **Piiramatu kestusega**

Rakendamise käivitumisperiood alates jõustumisest,

millele järgneb täieulatuslik rakendamine

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid[40]

☑ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

– ☐ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☑ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

– ☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

– ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;

– ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

– *Mitme eelarve täitmise viisi korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Taustakontrolli osad, mis võivad vajada rahalist toetust:
- taustakontrolli taristu: piiripunktides, vastuvõtukeskustes jne vajalike ruumide sisseseadmine ja olemasolevate ruumide kasutamine/uuendamine
- piirivalveametnike ja muude asutuste töötajate koolitamine taustakontrolli tegemiseks
- juurdepääs asjakohastele andmebaasidele uutes kohtades
- uute töötajate koolitamine ja töölevõtmine taustakontrolli tegemiseks

[40] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

- meditsiinitöötajate värbamine - meditsiiniseadmed ja ruumid esialgseks tervisekontrolliks - sõltumatu järelevalvemehhanismi loomine tagamaks, et taustakontrolli käigus austatakse põhiõigusi

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Vastavalt ettepanekule: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse integreeritud piirihalduse fondi osana piirihalduse ja viisade rahastamisvahend, (COM(2018) 473 final):

Eelarve jagatud täitmine

Iga liikmesriik loob oma programmi jaoks haldus- ja kontrollisüsteemid ning tagab järelevalvesüsteemi ja näitajate andmestiku kvaliteedi ja usaldusväärsuse kooskõlas ühissätete määrusega. Hõlbustamaks kiiret rakendamist, on võimalik olemasolev hästitoimiv haldus- ja kontrollisüsteem järgmisel programmitöö perioodil üle võtta.

Sellega seoses peaksid liikmesriigid moodustama järelevalvekomisjoni, kus Euroopa Komisjon peaks olema esindatud nõuandva pädevusega. Järelevalvekomisjon kohtub vähemalt üks kord aastas. Kõnealune komisjon vaatab läbi kõik küsimused, mis puudutavad programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme.

Liikmesriigid esitavad iga-aastase tulemusaruande, mis peaks sisaldama teavet selle kohta, milliseid edusamme on programmi rakendamisel ning sihtide ja eesmärkide saavutamisel tehtud. Aruandes tuleks välja tuua probleemid, mis mõjutavad programmi tulemuslikkust ning kirjeldada meetmeid nende kõrvaldamiseks.

Perioodi lõpus esitab iga liikmesriik lõpliku tulemusaruande. Lõplik aruanne peaks keskenduma edusammudele programmi eesmärkide saavutamisel ning peaks andma ülevaate põhiküsimustest, mis mõjutavad programmi tulemuslikkust, samuti meetmetest, mis on võetud, et need probleemid lahendada, ning hinnangut kõnealuste meetmete tõhususe kohta. Lisaks sellele tuleks esitada teavet selle kohta, milline on programmi panus nende väljakutsetega tegelemisse, mis tuvastati liikmesriikidele suunatud asjakohastes ELi soovitustes, samuti teavet tulemuslikkuse raamistikus sätestatud eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammude, asjakohaste hindamiste järelduste ning järelmeetmete ja teabevahetusega seotud meetmete tulemuste kohta.

Ühissätete määruse muutmise ettepaneku eelnõu kohaselt peaks liikmesriik igal aastal esitama tagatiste paketi, mis hõlmab raamatupidamise aastaaruandeid, liidu vahendite haldaja kinnitust ja auditeerimisasutuse arvamust raamatupidamissüsteemi, haldus- ja kontrollisüsteemi, samuti raamatupidamise aastaaruannetes deklareeritud kulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Komisjon kasutab tagatiste paketti fondist konkreetsel eelarveaastal eraldatava summa kindlaksmääramiseks.

Iga kahe aasta tagant kohtub komisjon iga liikmesriigiga, et vaadata läbi iga programmi raames saavutatud tulemused.

Kuus korda aastas saadavad liikmesriigid iga programmi kohta andmeid konkreetsete eesmärkide kaupa. Need andmed osutavad tegevuse kuludele ning ühiste väljund- ja tulemusnäitajate väärtustele.

Üldiselt:

komisjon teeb kooskõlas ühissätete määrusega selle fondi raames rakendatud meetmete vahehindamise ja tagasivaatelise hindamise. Vahehindamine peaks eelkõige põhinema selliste programmide vahehindamisel, mille liikmesriigid on komisjonile esitanud 31. detsembriks 2024.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus.

Vastavalt ettepanekule: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse integreeritud piirihalduse fondi osana piirihalduse ja viisade rahastamisvahend, (COM(2018) 473 final):

Nii rände ja siseasjade peadirektoraadi 2007.–2013. aasta fondide järelhindamise kui ka rände ja siseasjade peadirektoraadi praeguste fondide vahehindamise tulemused näitavad, et rände- ja siseküsimustega seotud eelarve täitmise viiside kombinatsioon on võimaldanud tõhusalt saavutada vahendite eesmärke. Säilitatakse eelarve täitmise viiside terviklik struktuur, mis hõlmab eelarve jagatud, otsest ja kaudset täitmist.

Eelarve jagatud täitmise kaudu rakendavad liikmesriigid programme, mis aitavad kaasa liidu poliitilistele eesmärkidele, mida on kohandatud vastavalt liikmesriikide kontekstile. Need programmid võiksid hõlmata taustakontrolli. Eelarve jagatud täitmisega tagatakse rahaline toetus kõikidele osalevatele riikidele. Lisaks sellele võimaldab eelarve jagatud täitmine rahastamist prognoosida ning nendel liikmesriikidel, kes on kõige paremini kursis nende ees seisvate katsumustega, kavandada vastavalt oma pikaajalisi toetusi. Selliste erimeetmete täiendavat rahastamist, mis eeldavad liikmesriikidevahelist koostööd või mille raames on liidu uute arengusuundade korral vaja tagada ühele või mitmele liikmesriigile täiendavad rahalised vahendid, ning ümberasustamise ja üleviimise täiendavat rahastamist saab rakendada eelarve jagatud täitmise kaudu. Uuendusena saab fond lisaks eelarve otsesele ja kaudsele täitmisele anda erakorralist abi ka eelarve jagatud täitmise kaudu.

Eelarve otsese täitmise kaudu toetab komisjon muid meetmeid, mis aitavad kaasa liidu ühiste poliitiliste eesmärkide saavutamisele. Meetmed võimaldavad anda konkreetset abi vastavalt üksikute liikmesriikide kiireloomulistele ja konkreetsetele vajadustele („erakorraline abi“), aitavad toetada riikidevahelisi võrgustikke ja tegevust ning katsetada uudset tegevust, mida saaks riiklike programmide raames laiendada, ning hõlmavad uuringuid, mis on tervikuna liidu huvides („liidu meetmed“).

Eelarve kaudse täitmise kaudu jätab fond endale võimaluse delegeerida eelarve täitmise ülesandeid muu hulgas rahvusvahelistele organisatsioonidele ja siseasjade eest vastutavatele asutustele konkreetsetel eesmärkidel.

Erinevaid eesmärke ja vajadusi silmas pidades, pakutakse fondi raames välja temaatiline rahastu, et tasakaalustada riiklikele programmidele ettenähtud vahendite mitmeaastase eraldamise prognoositavust, võimaldades paindlikkust rahaliste vahendite perioodilisel väljamaksmisel selliste meetmete jaoks, mis tagavad liidule suure lisaväärtuse. Temaatilist rahastut kasutatakse liikmesriikides ja liikmesriikide hulgas võetavate konkreetsete meetmete, liidu meetmete, erakorralise abi, ümberasustamise ja ümberpaigutamise jaoks. Sellega tagatakse, et vahendeid saab jaotada ja üle kanda eespool nimetatud eri täitmisviiside raames kaheaastase programmitöö tsükli alusel.

Eelarve jagatud täitmise maksekorda kirjeldatakse ühissätete määruse ettepaneku eelnõus, milles sätestatakse iga-aastased eelmaksed, millele järgneb kuni neli vahemakset programmi ja aasta kohta, võttes aluseks liikmesriikide poolt

eelarveaasta jooksul saadetud maksetaotlused. Vastavalt ühissätete määruse ettepaneku eelnõule kaetakse eelmaksed programmide viimasel eelarveaastal.

Kontrollistrateegia põhineb uuel finantsmäärusel ja ühissätete määrusel. Uus finantsmäärus ja ühissätete määruse ettepaneku eelnõu peaksid laiendama selliste lihtsustatud vormis toetuste kasutamist, nagu ühekordsed maksed, kindlamääralised maksed ja ühikuhinnad. Samuti juurutatakse uusi makseviise, mis põhinevad kulude asemel saavutatud tulemustel. Toetusesaajatel on võimalik saada kindel summa juhul, kui nad tõendavad, et toimunud on teatav tegevus, näiteks koolitused või humanitaarabi osutamine. Eeldatavasti vähendab see kontrollikoormust nii toetusesaaja kui ka liikmesriigi tasandil (nt arvete ja kulude laekumise kontrollimine).

Eelarve jagatud täitmise korral tugineb ühissätete määruse ettepaneku eelnõu 2014.–2020. aasta programmitöö perioodiks kehtestatud juhtimis- ja kontrollistrateegiale, ent samas juurutatakse ka mõningaid meetmeid, mille eesmärk on lihtsustada rakendamist ja vähendada kontrollikoormust nii toetusesaajate kui ka liikmesriikide tasandil. Uuendused on:

- määramismenetluse kaotamine (see peaks aitama kiirendada programmide rakendamist);

- halduskontroll (administratiivne ja kohapealne), mida korraldusasutus peab tegema riskipõhiselt (võrreldes 2014.–2020. aasta programmitöö perioodil nõutud täieliku (100 %) halduskontrolliga). Lisaks võivad korraldusasutused teatavatel tingimustel kohaldada kooskõlas siseriiklike menetlustega proportsionaalseid kontrollimeetmeid;

- meetmed sama tegevuse/kulude kohta tehtava mitme auditi vältimiseks.

Programmi haldavad ametiasutused esitavad komisjonile vahemaksete taotlusi, mis põhinevad toetusesaajate tehtud kulutustel. Ühissätete määruse ettepaneku eelnõu lubab korraldusasutustel teha halduskontrolli riskipõhiselt ning sellega nähakse ette ka erikontroll (nt korraldusasutuste kohapealne kontroll ja auditiasutuse tegevuse/kulude auditeerimine) pärast seda, kui asjaomased kulud on komisjonile vahemaksetaotlustes deklareeritud. Toetuskõlbmatute kulude hüvitamise riski leevendamiseks piirdutakse ühissätete määruse eelnõus sellega, et komisjon teeb vahemakseid 90 % ulatuses, võttes arvesse, et seni on tehtud vaid osa riiklikest kontrollidest. Pärast eelarveaasta raamatupidamisarvestuse kontrollimist ja heakskiitmist tasub komisjon järelejäänud summa, kui talle on programmi haldavatelt ametiasutustelt laekunud kinnituspakett. Kõik eeskirjade eiramisega seotud juhtumid, mille komisjon või Euroopa Kontrollikoda on tuvastanud pärast iga-aastase kinnituspaketi edastamist, võivad kaasa tuua netofinantskorrektsiooni.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Rände ja siseasjade peadirektoraat ei ole tuvastanud kuluprogrammides olulist vigade esinemise riski. Seda kinnitab ka asjaolu, et kontrollikoda ei ole oma aastaaruannetes tuvastanud märkimisväärseid puudujääke.

Eelarve jagatud täitmise raames on praeguste programmide rakendamise üldriskid seotud fondi alakasutamisega liikmesriikide poolt ja võimalike vigadega, mis tulenevad haldus- ja kontrollisüsteemide puudustest ja nende eeskirjade keerukusest. Ühissätete määruse eelnõus on reguleerimisraamistikku lihtsustatud. Selleks on

ühtlustatud eelarve jagatud täitmise raames rakendatavate eri fondide eeskirju ning haldus- ja kontrollisüsteeme. See lihtsustab ka kontrollinõudeid (nt riskipõhine halduskontroll, riiklikel menetlustel põhinev proportsionaalne kontrollikorraldus, auditi töö piirangud ajastuse ja/või konkreetsete toimingute suhtes).

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

Kontrollikulud püsivad eeldatavasti samal tasemel või liikmesriigid vähendavad neid. Praeguse programmitöö tsükli (2014–2020) puhul hinnatakse alates 2017. aastast, et liikmesriikide kontrollikulud moodustavad ligikaudu 5 % nende poolt 2017. aastaks taotletud maksete kogusummast.

Eeldatavasti väheneb see protsent tänu programmide rakendamisega seotud tõhususe ja liikmesriikidele suunatud maksete suurendamisele.

Eeldatakse, et liikmesriikide kontrollikulu väheneb veelgi, kui ühissätete määruse eelnõus võetakse kasutusele juhtimise ja kontrollimisega seotud riskipõhine lähenemisviis koos suurenenud ajendiga võtta vastu lihtsustatud kuluvõimalused.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Rände ja siseasjade peadirektoraat jätkab oma pettusevastase strateegia kohaldamist kooskõlas komisjoni pettusevastase võitluse strateegiaga (CAFS), et tagada muu hulgas oma pettusevastaste sisemeetmete täielik kooskõla CAFSiga ning see, et pettusteriski juhtimine on suunatud pettusteriski valdkondade kindlakstegemisele ja sobivate lahenduste leidmisele.

Seoses eelarve jagatud täitmisega tagavad liikmesriigid komisjonile esitatavates raamatupidamisaruannetes sisalduvate kulude seaduslikkuse ja korrektsuse. Selles kontekstis võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed, et eeskirjade eiramist ära hoida, tuvastada ja heastada. Nagu ka praeguses (2014–2020) programmitöö tsüklis, on liikmesriigid kohustatud kehtestama eeskirjade eiramise ja pettuse tuvastamise korra ja järgima komisjoni delegeeritud määrust eeskirjade eiramisest teavitamise kohta. Pettusevastased meetmed jäävad endiselt liikmesriikide valdkondadevaheliseks põhimõtteks ja kohustuseks.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

Mitme-aastase finants-raamistiku rubriik	Eelarverida	Assigneeringute liik	Rahaline osalus			
	Rubriik nr 4: Ränne ja piirihaldus	Liigendatud/liigendamata[41].	EFTA riigid[42]	Kandidaat-riigid[43]	Kolman-dad riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
4	11.02.01 – Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend	Liigendatud	EI	EI	JAH	EI
4	11.01.01 – Integreeritud piirihalduse fond — piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi toetuskulud	Liigendamata	EI	EI	JAH	EI

Märkus:

Selle ettepaneku raames taotletavad assigneeringud on kaetud piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi määruse finantsselgitusega juba ettenähtud assigneeringutega. Selle ettepaneku raames ei taotleta täiendavaid rahalisi vahendeid ega inimressursse.

41 Liigendatud assigneeringud / liigendamata assigneeringud.

42 EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

43 Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	4	„Ränne ja piirihaldus“

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pärast 2027. aastat***	**KOKKU**
Tegevusassigneeringud (liigendatud punktis 3.1 loetletud eelarveridade järgi)	Kulukohustused	(1)	66,510	67,470	62,450	55,174	55,174	55,174	55,174		417,126
	Maksed	(2)	17,918	27,079	28,591	24,930	25,868	33,452	47,439	211,850	417,126
Programmi vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud[44]	Kulukohustused = maksed	(3)	0,250	0,250							0,500
Programmi vahendite assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+3	**66,760**	**67,720**	**62,450**	**55,174**	**55,174**	**55,174**	**55,174**	**-**	**417,626**
	Maksed	=2+3	**18,168**	**27,329**	**28,591**	**24,930**	**25,868**	**33,452**	**47,439**	**211,850**	**417,626**

[44] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas, ja laadida see üles DECIDE võrku talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pärast 2027. a astat***	**KOKKU**
Personalikulud										
Muud halduskulud		0,060	0,060	-	-	-	-	-		0,120
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	0,060	0,060	-	-	-	-	-		0,120

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pärast 2027. aastat***	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU**	Kulukohustused	**66,820**	**67,780**	**62,450**	**55,174**	**55,174**	**55,174**	**55,174**	**-**	**417,746**
	Maksed	**18,228**	**27,389**	**28,591**	**24,930**	**25,868**	**33,452**	**47,439**	**211,850**	**417,746**

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist

– ☑ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aastad	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Personalikulud								
Muud halduskulud	0,060	0,060						**0,120**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7 kokku	0,060	0,060						**0,120**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud[45]								
Personalikulud								
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku								

KOKKU	0,060	0,060						**0,120**

Personaliga seotud assigneeringute vajadused kaetakse asjaomase peadirektoraadi poolt kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või peadirektoraadi siseselt ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

[45] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

☑ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.

☐ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

Aastad		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
Komisjoni peakorteris ja esindustes								
Delegatsioonides								
Teadustegevus								
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad): lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides[46] Rubriik 7								
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	- peakorteris							
	- delegatsioonides							
Rahastatakse programmi vahenditest[47]	- peakorteris							
	- delegatsioonides							
Teadustegevus								
Muud eelarveread (märkige)								
KOKKU								

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	
Koosseisuvälised töötajad	

[46] Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

[47] Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised B..A read).

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

– Ettepanek/algatus:

– ☐ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

– ☑ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

Assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aastad	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**KOKKU**
Nimetage kaasrahastav asutus	Osalevad liikmesriigid, sealhulgas Schengeni lepinguga ühinenud riigid							
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU	kindlaks määrata	kindlaks määrata	kindlaks määrata	kindlaks määrata	kindlaks määrata	kindlaks määrata	kindlaks määrata	

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☑ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

– ☐ omavahenditele

– ☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida:	Ettepaneku/algatuse mõju[48]						
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Artikkel …….							

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave)

[48] Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, s.t brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.